

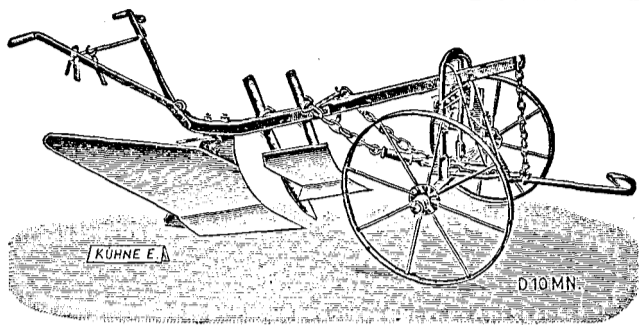
Törlesztő kölcsönök

ERDÉLYI GAZDA

XL. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1908. Szeptember 27.

39. SZÁM.

AZ ŐSZI IDÉNYRE
mindennemű talajmivelőeszközöket:
„BIPPART“ általajekéket,
„TORNADÓ“ kukoricaszántépőgépeket
és egyéb takarmánykészítőgépeket

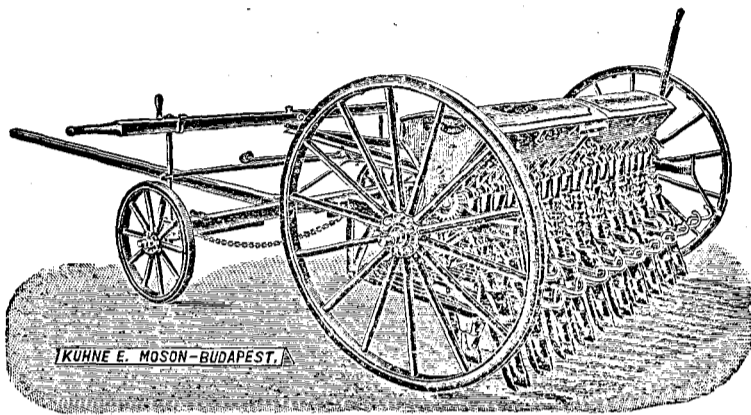

1672

**„Mosoni Drill“ sorvetőgépeket,
borsajtókat stb. szállít:**

„KÜHNE“ mezőgazd. gépgyár részvénytársaság: **MOSONBAN.**

Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körut 57/a.

Törlesztő kölcsönök.

Erdélyi és Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál
Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-
birtokok és városi bérházakra

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített
telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérhá-
zaknál a telekkönyv, házberadó vallomás hitelesítve és az épület
vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas
összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsö-
nőknél számítatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök
közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással
készséggel szolgál az

Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

ELŐNYÖS FELTÉTELEK.

Teljes 100-as árfolyam.

Viharálló, rozsdavédő,

legjobb mindennemű vas
szerkezetek mázolására!
Különösen ajánlható:

Hidak, vas- és bádogtetők, vasgerendák,
oszlopok, gazometerek, kandeláberek, vasrácsok, vas-
ajtók mázolására. — Minium-alapozás nem szükséges.

Mintamázolattal, prospektussal, szinkártyával szívesen szolgálnak egyedüli gyárosa:

LUTZ EDE és TÁRSA festékgyára

BUDAPEST, VII. KER, ÖRNAGY-UTCA 4. SZÁM.

2148 III

Legjobb a resiczai ekék, LOSONCZI
vetőgépek és KALMÁR-féle rosták.

KIVÁNATRA SZÍVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

V., VÁCI-KÖRUT 32.

2054

A „Nagyszzebeni Földhitelintézet“-nek

Kolozs és több szomszédos megye területére kizárólagosan jogosított képviseletében a bizalomteljesen hozzám forduló feleknek a lehetőségig gyors és költséget kimélt eljárással szerzek

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket,

konvertálók más intézeti terheket és egyúttal rendbe-szedem az elhanyagolt birtok- és teherállapotokat.

Kiváló biztosságu tőkebefektetésül

ajánlom ez intézetnek a tőzsdén is jegyzett adó és egyéb levonásmentes óvadékképes és különösen katonai házassági óvadékkul alkalmas 50 év alatti

„4 és 4 1/2 százalékos zálogleveleit“.

Ezek kaphatók és a szelvények költségmentesen kifizettettek: az intézetnél Nagyszzebenben és helyben a Kolozsvári Kereskedelmi Banknál. Mindennemű felvilágosítást díjmentesen és készséggel megad:

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányáügynökség
GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Malom-utca 16. szám.

A legelőnyösebb módon közvetít mindennemű ingatlan adásvételeket, bérleteket és bármiféle kereskedelmi ügyleteket. 2162

A Hunyadmegyei

Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle gőzeke garnitúrájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kívánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak illetve évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Báró Kemény József, Maros-Németi, u. p. Déva, vagy

Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,

Budapest, IV. Molnár-utca 11. 1934

3504—1908 szám.

Feladasi hirdetés.

A kolozsvári m. kir. telepítési felügyelőség hatásköre alá tartozó

A) alsófarkadini m. kir. kincstári birtokon az 1. sz. telekjegyzőkönyvben az 539 hr. számmal bíró 4 hold 1 □-öl kiterjedésű 20 éves tölgyerdő 280 K. 04 fillér, a 659 hr. számmal bíró 22 hold 64 □-öl kiterjedésű tölgyerdő 5289 K. 60 fillér, a 798 hr. számmal bíró birtokrészletből 41 kat. holdon levő 45 éves 0.6 záródású tölgyes 10.660 K. 20 kat. holdan levő 1—18 éves 0.7 záródású tölgy fiatalosnak 1200 K., az összes faérték tehát 17,429 kor. 64 fillér kikiáltási ár mellett, valamint

B) a folti m. kir. kincstári birtokkezelőség kezelése alatt álló boji birtok 2266 hr. számú birtokrészletből 65 kat. hold 120 □-öl vegyeskoru erdő 14.974 K. 41 fillér, továbbá a 2301 hr. számú birtokrészletből 183 kat. hold 857 □-öl vágható koru bükk erdő 90,979 kor. 82 fillér értékű faanyagának eladása érdekében 1908 évi október hó 8-án délelőtt 10 órakor a kolozsvári m. kir. telepítési felügyelőség hivatalos helyiségében írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni. Az összes fatömeg kikiáltási ára:

A) az alsófarkadini birtokon	17429 korona	64 fillér,
bánatpénz 20%	=	3486 " "
B) a folti birtokon	105774 " "	23 " "
bánatpénz 10%	=	10578 " "

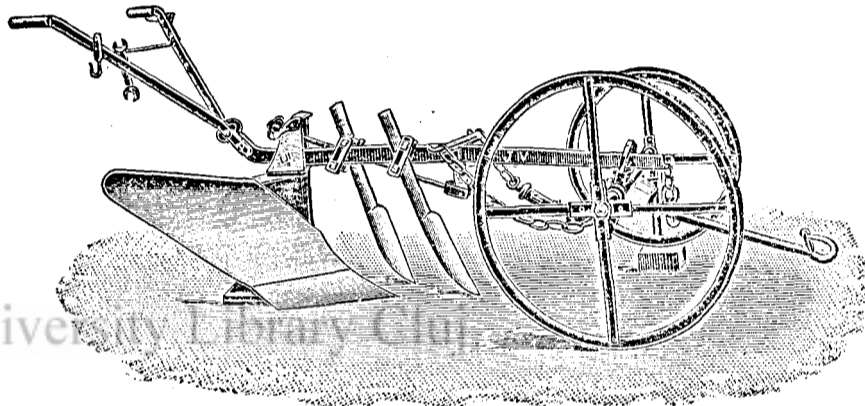
Versenyezni szándékozók felhivatnak, hogy ivenként 1 koronás bélyeggel és 20, illetve 10% bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat jelzett időre a versenytárgyalás megkezdése előtt az árverező bizottsághoz annyal is inkább nyujtsák be, mert elkészt, továbbá távirati vagy utóajánlatok figyelembe vételni nem fognak. A beérkezett ajánlatok fölött a nagyméltóságú m. kir. földmívelési miniszter ur fog dönteni.

A részletes árverési és szerződési feltételek a kolozsvári m. kir. telepítési felügyelőségénél, valamint az alsófarkadini, illetve folti m. kir. birtokkezelőségeknél a hivatalos órák alatt betekintheők. Legmagasabb ajánlattevőre a tett ajánlat azonnal, míg a kincstárra csakis felsőbb jóváhagyás után fog kötelező erejűvé válni. Kolozsvár, 1908. szeptember 15.

M. kir. telepítési felügyelőség.

(Bocskay-tér 2. sz.)

2197

Gyakorlatban kitűnőnek bizonyult ::
szabadalmazott kétsorosozlyás, elzárható

JURENÁK-EKÉKET

szállít:

„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár r.-t. Mosonban.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körut 57/a. sz.

Fiókraktárak: Debreczen és Temesvár.

Ezenkívül megrendelhetők: Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, Budapest, V., Alkotmány-utca 31. és Agrikultura mezőgazdák-ellátó r.-t.-nél, Budapest, V., Zoltán-u. 12. sz.

!! Régi egytetemes (Sack-rendszerű) ekék gerendelyeinek !!
átváltoztatása Jurenák-rendszerre darabonként 22 K. !!

☛ Rendelések idejekorán eszkozlendők. ☛

2171

Fajalma

és minden egyéb gyümölcs és élelmiszer legelőnyösebben értékesül

a Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezeténél

BUDAPEST, IV., Várház-körut 8.

2196

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 K.,
1/4 ÉVRE 3 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Tehenészeteink szervezése és vezetése. <i>Szász Ferenc</i> . XIII.	499
Kisgazdák minta trágyatelepei. <i>Dorner Béla</i>	500
A malacok etetése.	501
Őszi munka a konyhakertben.	502
Kisebb szakközlemények:	
Zöldtrágyázási kísérletek. — Szilvaiz készítése. — Hangyák elűzése az éléskamrából.	502
Irodalmi szemle:	
Háziállataink okszerű takarmányozása. — A sertés Magyarországon.	503
Egyleti élet:	
Meghívó.	503
Kormányintézkedések:	
Rendelet az apaállatok tartásáról. — A birtokrendezések. — Hirdetmény. — A takarmányhiány. — Allami bevásárlások.	504
Vegyes közlemények.	504
Hirdetések.	

Tehenészeteink szervezése és vezetése.

Irta: Szász Ferencz.

XIII.

Az említett istálló szélességi méretei következők.*

Jászol	0:40 m.
Állás	2:80 >
Trágya gyűjtő csatorna	0:40 >
Járda	2:20 >
Tuloldali jászol, állás és trágyagyűjtő	3:60 >

Összesen 9 40 m.

Az állásban egy tehenre számítandó szélesség 1.20—1.40 méter a szerint, hogy nagy vagy kis testűek teheneink s így m² ben 3—4 m² lehet egy tehen állás.

A nem falmellett, de azért az istálló hossz irányában futó jászol elhelyezési rendszer 2 féle lehet. És pedig:

a) A jászol 2 sorban az istálló közepén fut végig s a jászlak között van az etető járda, a trágya kihordó és almozó járdák pedig a fal felől.

Ha ezen rendszert alkalmazzuk, a közép vagyis takarmányozó járda olyan magassan legyen építve, hogy az egymással szemben álló tehének ne lehelhessenek egymásra, mely magasságnak az a mértéke, hogy az egymással szemben álló tehének ne lehelhessenek egymásra, mely magasságnak az a mértéke, hogy az egymással szemben lévő tehének ne is lássák egymást. Az egymásra lehelés hátránya, mint köztudomású, a tuberkulózis terjedése,

Ezen rendszer előnye, hogy a takarmányozás feltétlenül könnyebb s mikor a felügyelő e magas közép járdán végig megy, egy szempillantásra látja az egész állományt. Sok helyen láttam e rendszer mellett a közép járdán alkalmazott kis takarmányozó vasutat, ami természetesen nagy előny.

Az istálló szélességi méreteire nézve e rendszernél körülbelül következő méretek irányadók:

Falak mellett futó trágya- és fejb-járdák 1.30 + 1.30 =	2.60 m.
Állások 2.60 + 2.60 m. =	5.20 >
Jászlak 60 + 60 =	1.20 >
Közép járda, takarmányozó-ut	140 >
Összesen	10.40 m.

b) A másik rendszernél, hol közepén nem a trágya kihordó-ut s két szélen az etető-ut, hát a tehének éppen fordítva állanak, mint az előbbi rendszernél vagyis fejjel a falnak, csak hogy az etető jászol és a fal között egy keskeny ugynevezett etető-ut van mindkétfelől.

* A közép járda közepén egy 64 cm. kerék távú vasut van, mely a takarmány be és trágya kihordására szolgál.

Ezen rendszerrel az esetleg alkalmazott kis vasut szintén a közepén van.

Méretei szélességben.

Kétoldalu etető-ut 1+1 =	2.— m.
Állások 2.60 + 2.60 =	5.20 >
Jászlak 60 + 60 =	1.20 >
Közép járda 2 m. =	2.— >

Összesen 10.40 m.

A hoszan futójászol rendszereknél az istálló mindkét végén, továbbá az istálló egyik hossz oldalán vannak a ki és bejáró ajtók lehet azonban mindkét hosszoldalon ajtó.

A hosszau futójászlak a falmellett és a falmelletti etető utas rendszereknél átjárhatóság céljából okvetlenül meg szakítandók, közepén futójászlaknál — kétoldali kijáratral ez elkerülhető. A megszakítások száma és helye az ajtóktól függ.

A magassított közép etető járdás rendszerrel az istálló végén lévő egyik bejáró, ha kis vasut fut a járda közepén, ugy készítendő, hogy a kisvasut részére szolgáló bejáró megfelelő magasságban legyen s azon az oldalon ne is járjanak ki a marhák. Ha a járda hosszoldali bejáratoknál megszakítatnák, csapóhíddal segítsünk a kisvasut egész végig járhatóságán. Az istálló másik végén nem okvetlenül szükséges, hogy kijárója legyen a kisvasutnak, hanem a fal és a járda vége között legyen egy 1.52 méteres átjáró s a kisvasut töltésével szemben egy rendes kijárat, esetleg összeköttesse a borju istállóval — s a másik oldalon, hól a kisvasut bejár, lehet a takarmányos kamra.

A keresztjászlak rendszerek szintén igen elterjedtek s tagadhatatlan előnyük, hogy a helyet nagyon jól kihasználják miért is olcsók. Hátrányuk, hogy a tehének szembe állítása elkerülhetetlen s ez, mivel a tehének folytonosan egymásra lehelnek, előmozdítja a tuberkulózis terjedését. Ezen a hátrányon láttam ugy segíteni, hogy az etető jászlak elé 1.80 cm. magas deszka talat huztak.

Ezen rendszerrel az ajtó vagy minden 2 állás között van, vagy pedig a közepén vagy egyik szélen megszakad a jászol s ezen járdán kijárhatnak a tehének. Az etető járdák minden két jászol között vannak.

A kis vasut a hosszoldalt futó járdákon végig vezetett s váltó segítségével a keresztjárdákra is bevezethető.

Az istálló különbeni belső berendezését illetőleg a fedélszék ugy készítendő, hogy lehetőleg mellőzhessük a oszlopokat, mert azok egy felől helyet foglalnak, más felől helyet foglalnak, másfelől rontják az istálló egész áttekinthetőségét.

A fa részek különben egyáltalában mellőzendők, vagy ha alkalmazunk fa oszlopokat, hát azokat is épen ugy meszelgessük, mint a falat, mert a porszus fa valóságos meleg ágya

== Jobb és ==
megbízhatóbb
== magvakat ==
nem is ajánlhatunk,
— mint a minőket —
33 év óta
Mauthner
Ödön
cs. és királyi udv. szállító
magkereskedésében
BUDAPESTEN
VII., Rottenbiller-u. 33. sz.
IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kapható.
Árjegyzék kívánatra ingyen és
bérmentve. 1002

A MAGYAR LEGELÖNYÖSEBB A
MEZŐGAZDÁK : GABONA
SZÖVETKEZETE UTJÁN ÉRTÉKESÍTÉSE.
V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. Takarmánycikkekre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.
1006

mindeféle bacilusnak. Befestése vagy karbolineumozás is jó.

A jászok süvegfüge, illetőleg a tehének felőli része, felőli oldalán készítsünk *etető jármókat* a mi abból áll, hogy a teheneket egy olyan rácsozat választja el a jászoltól, mely hogy a tehén feje s nyaka evéskor át férjen. Ezen rendszernek előnye, hogy a tehének evés közben nem nyulkálhatnak egymás elé. Természetes ez falmellett futó jászoloknak mivel etető járda nincsen — nem alkalmazható.

Shokták a jászokat egészen elválasztani minden tehén előtt az *egyedenkénti* takarmányozás keresztül vihetőségére, de ez körülményes lévén nálunk nem igen alkalmazzák s legfelyebb a csoportonkénti takarmányozás céljából kötik a teheneket kisebb nagyobb csoportokba. Mindkét takarmányozást később fogom tárgyalni.

A tehén jászol méretei következők: Felső szélesség lehet 50—60 cm, mélység 40—50 cm, süveg fa magassága a földtől 70—80 cm. A jászol feneke cement jászolknál homorú legyen. Az un. *etetőjáróm* rácsközei 10—15—25 cm-teresek lehetnek, a tehének előtti nagyobb közők pedig attól függenek, hogy szarvatlanok vagy kisebb avagy nagyobb szarvúak a tehének. Legtöbb tehénészetben 50—60 cm. szokott lenni — nyugati marhatenyésztés mellett. Az etetőjáróm magassága 1 m szokott lenni. A rácsok anyaga és felső foglalója fa vagy vas, A vas azért jobb mert könnyebben tisztítható.

Az *itatás* történhetik magából a jászolból mely esetben a jászol egyik végén van a beeresztő csap, másik részén a leeresztő csap. Igen terjednek ujabban az ugynevezett *önitató készülékek*, melyeknek előnye, hogy a tehén az előtte lévő víztartányból akkor iszik a mi kor épen akar.

A takarmányozás könnyebb keresztülvihetőségére egyes helyeken az istálló padozatán járó vasutak helyett jászok felett futó sodronypályákat alkalmaznak.

A teheneket láncokkal szokták a jászol karikájához kötni. A lánc lehet angol lapos lánc, vagy közönséges. Ujabban u. n. lyra láncokat is alkalmazzák, melyek előnye hogy könnyen kinyithatók.* A lyra láncokat Geitner és Rausch cég hozza forgalomba. Budapesten.

Padozat lehet fagerendás deszkázott sodronyfonatos vakolat, bolt íves vagy traverzes. Legelterjedtebb a fagerendás padozatok, melyeket szintén lehet függőfedél szekkel készíteni, hogy a belső oszlopokat elkerüljük.

A padlást aszerint, hogy milyen az anyaga, részint tűzbiztonságból részint, hogy magasabb legyen az istálló, le szokták tapasztani.

A fedél maga megint sokféle lehet. válogathat a gazda cserép, zindely, nád, eternit stb. stb. között aszerint, hogy igénye, módja milyen.

* A könnyen kinyithatás tűzvész esetén előnyös, miért is közönséges láncoknál is szokták a láncot a jászokkarikához istrangdarabbal vagy szíjjal erősíteni.

Hegyeli Endre zentelkei u. p. Kalotaszentkirály patentírozottatott egy u. n. *berendezést állatoknak tűzből való mentésére*, melynek lényege az hogy egyetlen rándítással egész jászolsor marha szabadítható meg kötelékétől. Hogy aztán kimegy-e az égő istállóból, az a körülményektől függ, meg az állat természetétől. A Hegyeli-fék találmány nagy előnye, hogy a szabdító rándítás kívülről végezhető, tenni szintől érdeklődők kaphatnak felvilágosítást.

Kisgazdák minta trágyatelepei.

Irtá: *Dorner Béla.*

A székely kisgazdának ósdi gazdálkodását mi sem jellemzi jobban, mint a — trágyatelepe. Egy előkelő izlésű művelt uriember szokta mondani: „az utcán az uri nőt a cipőjéről, odahaza a háziasszonyt a konyhájáról, a lakásban az uri családot (pardon!) a closet milyenségéről, a gazdát — trágyateleperől — lehet megismerni, vagy helyesebben: megítélni.

Öregapáink erről az utóbbi két tárgyról a pipaszó mellett orrfintorgással beszéltek, — míg ma, a művelt nyugati népénél egészen jól megfér a műveltséggel a mondott dolgokról való társalgás, egyrészt a közegészségügy hatalmas védbástyája alatt, másrészt a magasabb és nem csupán a szorosán vett gazdasági körökbe is eljutott „gazdasági érzék” miatt, mert ott ma már nem jelszó, hogy „a trágya a gazda aránya”, de köztudatba átvitt fogalom.

Azt, hogy Hollandiában az árnyékszékre bérletet hirdetnek, és árverést tűznek ki, és hogy a copfos kínai gazda vendégét először is nem a társalgóba, de épen egy más magános helyre kíséri vagy emlékezteti, csak nálunk furcsa, nálunk azonban, hol a föld termőereje a mindenféle hulladékok gondos felhasználásával tartható csak fenn, elég komoly gazdasági probléma.

Az sem „vicc” már többé, hogy egy szenvedélyes fajbaromfi tenyésztő kisvárosi ügyvédet a közjegyző szolgája épen a baromfiólak tisztogatásánál talált és hívta a „hagyatéki” tárgyalásra, a mire az illető ügyvéd így felelt: „nem látja, hogy most is hagyatéki ügyekkel foglalkozom!”

A művelt gazda tudja azt, hogy jobb produkciót több termést csak jobb trágyázással érhet el, és azért a trágyatelepre sokkal de sokkal nagyobb gondot fordít és a telepre építi az árnyékszékét is és a házi szemetet, mindenféle hulladékot a telepre temeti, hogy hogy a földjeire alkalmazható trágya quantumát is emelje a minőséget is javítsa.

A székelyföldi miniszteri kirendeltség Udvarhelymegyéből 65 székely kisgazdát küldött most legutóbb a barcasági szászok gazdálkodásának tanulmányozására.

Azon székely kisgazdák, kik a barcaság tanulmányi kiránduláson voltak, ámulva látták a szász gazdák trágyakezelését. Igaz, hogy ámulva hallották a 22 mázsás holdankénti gabona terméseket is.

A székely gazdák dicséretére legyen mondvá, hogy most azután élénk vágy ébredt is föl bennük, szakítani az eddigi trágyakezeléssel, és végre valahára megkezdeni a helyes eljárást.

A helyes trágyakezeléssel a gazdának módjában áll ugyanazon földterületről, mint eddig, és ugyanannyi marhával mint eddig sokkal jobb minőségű, tehát értékesebb és

hatékonyabb és sokkal nagyobb tömegű istállótrágyát produkálni.

A földjén tehát nagyobb lesz a termés, mint eddig és így nagyobb lesz a gazdasági haszna, mint eddig.

A trágyatelep levét — a legértékesebb részt nem engedi kifolyni az ucára, mint eddig tette megijertözve udvarát, az utcát, esetleg kutyájának ivóvizet, hanem hordókkal kihordatja a kaszálókra, tehát jelentékenyen több szálas takarmánytermésre is számíthatna. Ezáltal módjában lenne, több és jobb állatot is tartani, tehát jövedelmei az állatok után is szaporodnának. — Több állattal ismét több trágyát termelhetne, tehát földjeit még jobban trágyázhatná. Ekkor azután elértünk oda, a hová célunk is volt elérni: a mélyebb szántáshoz, a gazdasági termelés alfajához.

Az alföldi magyar parasztgazda azelőtt aratott holdanként 5 m. búzát, ma arat 12 mázsát. — Csupán azért, mert többet trágyáz és mélyebben szánt.

A hőtövényi szász gazdánál a 16—20 holdas gazdánál meglepő volt a jó mód, a gazdagság, a nagy állatállomány. Kérdeztük: hogyan lehet 16 holdból ilyen jól élni?

Egy ottani tanító ezt válaszolta:

Hja! kérem, igaz, hogy az illetőnek csak 16 hold földje van, de most már 32 holdon gazdálkodik.

— Bérlet talán hozzá? kérdeztem.

— Nem az kérem, hanem azelőtt a 16 holdon csak 10 centiméter mélyen szántott, most pedig 20 centiméter mélyen szánt. Tehát még egyszer annyit szánt, még egyszer annyi termése van, — mint azelőtt volt.

Azt, hogy az illető még egyszer annyi trágyát is produkál, mint annakelőtte, már a tanító ur nem mondotta, mert a szemünkkel láthattuk a hatalmas trágyatelepet az udvar közepén, nagy gonddal körülkerítve, és jól — hogy ne mondjam szeretettel ápolva, hatalmas lészivattyúkkal felszerelve.

A trágyakezelésnél nemcsak nálunk játszik főszerepet a lének fölfogása és felhasználása, de külföldön még inkább. Az angol, a francia, a dán, a német gazda sokkal kevesebb szalmás gabonát termel, mint a magyar. Egyrészt mert szántóföldje is kevesebb, de mert nagy állatállományt tart, és a norfolki négyes vetés forgó mellett szántóföldjének legnagyobb része mesterséges takarmány, répa, lóhere, lucerna vagy burgonya. Így azután alomnak való szalmája is kevés. már azért is, mert szalmáját felszeccskázza és korpával keverve megeteti. A hol van, ott a külföldi gazda, tözeget használ alomnak, a hol pedig ez nincs, vagy drága, ott a szalmát kétszer, sőt háromszor használja alomnak.

Lajos bajor herceg leutstetti uradalmában (München mellett) a szalmát a lovak alól nagy ereszek alá hordják, ott kiszáritják és

== Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök ==

az orsz gszerte első helyen elismert kítűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták” és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 11-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménnytisztításához berendezett különleges gépeket, szecelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMAR ZS. és TÁRSA különleges terménnytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. Nagy-Enye den llami aranyéremmel kitüntetve. Sürgőncim: Kalmár-rost agyár.

azután ökrök alá almoznak vele. A heretáblákat kora tavasszal szalmás trágyával teregetik be. Ha most az eső azt már kimosta és a szél megszáritotta, akkor lógereblyékkal összeszedik és újra az istállóba fuvarozzák, immár harmadszor alomnak.

Miután a szalmabiány a székelyföldön is gyakori. ajánlom a székely gazdáknak ezen methodust — követésre.

A német gazdáknál természetesen a trágyázás nagyrészt a lével történik. Nagy vasbordókkal szállítják ki a gazdák földjeikre a trágyalevet és mint kisebb városokban az utcai öntöző lajtokkal, úgy öntözik a földjeiket. Hogy milyen eredménnyel, azt mutatja az, hogy a silányabb földeken is kapnak k. holdanként 25—28 m. buzát.

Jellemző a német gazdára, a mit egyik nevesebb írónk a helyszínén tett tapasztalatai után ír:

„Az őszi búzák kiszántása fölött a német gazda nem töpreng soká. — Buzája ugyanis gyakrabban kifagy a hidegebb télen. Még az olyan búzában is irgalmatlanul beállítják tavasszal az ekét, melyek k. holdanként 7—8 m. termést biztosan ígérnek. No igen, mert akkora haszonnal a nagy kiadásokkal dolgozó német gazda nem találja meg a számadását.

Miután a királyi ménesbirtokok (Mezőhegyes, Kishér, Babolna, Fogaras) fölött boldogult Kozma Ferenc miniszteri tanácsos volt a fő, a birtokok beutazásakor, a mezőhegyesi központi tehénistálló óriási trágyatelepén 8 nagy szivattyúval 16 ember fecskendezte a szalmás telepre a barna levet, éppen abban a pillanatban, midőn ömeltősága arra kocsizott. A látvány annyira megtetszett neki, hogy azt az intézőt, ki a gazda aranyával így bánik soronkívül léptette elő magasabb állásba.

Collégái gunyolták ugyan a „szivattyus intézőt“ egy darabig, de utána már a 30,000 holdas birtoknak más pusztáin is szorgalmasabban működött az aranyat ontó vizipuska.

A miniszteri kirendeltség Udvarhely megyében most több kisgazdánál állít föl *mint a trágyatelepet*, betonizozott gödrökkel, Fauler-féle szivattyúkkal, sőt a tehénistállót is betonnal alapoztatja meg és csatornáztatja ki.

Remélhetőleg a mintákat minél több gazda fogja követni és ezáltal a székely mezőgazdaság hatalmas lépést tesz előre a haladás útján.

A malacok etetése.*)

A sertés malackorábbi takarmánytápanyag-szükségletét illetőleg pontos vizsgálatokra nem támaszkodhatunk és így inkább a gyakorlati tapasztalatokra vagyunk utalva.

Tapasztalt sertésenyésztők adatai szerint, a malacok elválasztása 6—8 hét után történjék, mely időt azonban a hizlalásra szánt malacoknál megrövidíthetjük egészen 4 hétre; a gyengébbeknél pedig meghosszabbítjuk 10 hétre. A malac már 2—3 hetes korában vágyódik szemes takarmány felvételére, miért is tanácsos lesz ekkor szemes árpát vagy zuzott zabot adni és diätetikus szempontból kevés fa- vagy kőszén-előjük

*) Mutatvány *Kenese Ferenc*: „Háziállataink okszerű takarmányozása és a takarmányadagok kiszámítása“ című könyvéből. Szerk.

tenni. A malacok gyors fejlődése következtében időmultán nem elegendő a táplálék, amit az anyától kapnak, éppen azért már három hetes korukban forralt tiszta tehéntejet fele részben vízzel higitva és langyos állapotban kapnak. Miután a tehéntej a sertéstejtől nagyban különbözik és könnyen hasmenést idézhet elő, a malacokat erre az új táplálékra előbb szoktatni kell; az adagolást ezért eleinte nem több mint $\frac{1}{8}$ liter tehéntejjel kezdjük, fokozva ezen mennyiséget csak kevéssel többre mint 1 liter. A tej és a fokozottan adagolt magfélék fogyasztása rendszerint az állat igényeinek teljesen elég foszforsavmennyiséget szolgáltat, míg azok mérztartalma rendszerint nem elegendő, mely hiányt takarmánymész hozzáadásával pótoljuk, még pedig fokozatosan fejenként és naponta 5—10 grammot.

Ha a malacok már képesek elegendő mennyiségű takarmány fogyasztására, áttérhetünk azon takarmányfélékre, melyek az elválasztás után nyújtandók lesznek, miközben lassankint teljesen elvonjuk az anyatejet olyformán, hogy mindig ritkábban engedjük szopni. Az elválasztás után tiszta tehéntej helyett átmenetesen édes soványtejet adunk, melyet szintén megforralva, langyosan itatunk. Ha a növendékállatokat tenyésztésre szántuk, úgy három hónapig is megmaradunk a soványtej adagolásánál zuzott árpával vagy zabbal; de adhatunk — ha módunkban van — borsó- és babdarát is. A harmadik hónaptól kezdve etessünk megapritott takarmányrépát, főtt vagy párolt burgonyát tengeridarával, gyengébb zöldtakarmányt, mégpedig elsősorban vöröshere és idővel teljesen abbahagyjuk a soványtej adagolását. A tenyészkanoknak azonban mindig valamivel táplálékosabb takarmányt kell adunk mint a tenyésztésre szánt emséknek, még akkor is, ha nemi kifejlődésüket már befejezték. Mindenkor azonban arra kell ügyelnünk, hogy a kanok el ne hizzanak, de mellette jó karban maradjanak; ehhez elegendő naponta és fejenként 0.5 kgr. rozs- vagy zab dara mint egyedüli erőtakarmány. Az emsemalacok, melyek tenyésztésre hagyatnak, már 5—6 hónapos koruktól kezdve kevésbé intenzív táplálkozásban részesülnek, ezért ez időtől kezdve több zöldtakarmányt vagy gyökés gumónövényeket, ellenben kevesebb dara-félét kapnak. Legjobban fejlődnek a legelőn, a mely esetben eltartásuk is a legolcsóbb. Vöröshere, ugar, gabonatarló, létakarított burgonya- és répaföldek a legjobb legelőt szolgáltatják. A sertéseknek a kifutóhely, mely az állatnak a szabadbani mozgást lehetővé teszi, csak hiányosan pótolja a legelőjárast. Az itt említett és kevésbé tápláló takarmányozást, mely a testrészeket a hizástól megóvjá, folytathatjuk a növendéksertések nemi kifejlődéséig; vemhes állapotukban később azonban lassankint fokozódó korpa- és daraadagokat kapnak.

A tenyészsertések takarmányozásához hasonló azon malacok felnevelése is, melyeket körülbelül 4—6 hónapos korukban hizlalás alá veszünk. Ily állatoknak az elválasztás után fehérjében kissé gazdagabb takarmányt kell adunk, mint a tenyésztésre szántaknak, Ellenben másként járunk el az etetéssel oly süldőkkel szemben, melyeket csak teljesen kifejlődött állapotban, t. i. $1\frac{1}{2}$ éves korukban kezdünk hizlalni. Itt az elválasztás után fe-

hérjében gazdagabb takarmányt adunk olyképpen, hogy a soványtej mellett megapritott répát etetünk és 5 hónapos koruktól kezdve esetleg már egyéb gyári hulladékot is adhatunk. Megfelelő évszakban a legeltetés nemcsak előnyös, de a legolcsóbb is.

A legtöbb takarmányféle, mit a sertés-takarmányozásnál használunk, pl. a tej. gabonamagvak, de főképpen a burgonya és répa méisztartalma igen csekély és dacára a zöldtakarmányozásnak és legeltetésnek — ami ezt némileg pótolja — mégis gyakran előfordulnak eme hiány következményeként a csontok tökéletlen fejlődései és megbetegedései. Ezért nagyon ajánlatos a malacok elé 1 hetes koruktól kezdve kevés szénsavas meszet tenni, melynek mennyisége az állat kora és nagysága, illetve fejlődésgyorsasága szerint naponta és fejenként 5—12 gr. tesz ki. Foszforsavtakarmánymeszet azonban csak az esetben adagolunk, ha a táplálék nagyobbrészt foszforsavban szegény takarmányfélékből áll.

Miután a kifejlődött sertés teste összesen 1.5% meszet és 1.1% foszforsavat tartalmaz és a hizlalás alatt nem lévő állat egy év eltelte után sulyban 120 kgr. gyarapodik, ebből következik, hogy ez idő alatt a mész 1.35 kgr. és a foszforsav 1.32 kgr.-mot tesz ki, ami 3.8 gr. mész és 3.7 gr. foszforsav napi szaporulatnak felel meg. Ha már most, amint vehetjük is, a napi takarmányban meglévő eme anyagok csak egyharmad része rakódik le az állati testben, úgy a napiszükséglet mész és foszforsavban 12 grammra tehető; tejtáplálásnál azonban a fele is elég. Ezen az alapon megközelíthetőleg kiszámítható, hogy az adagolandó takarmány elegendő ilyenmü anyagot tartalmaz-e és mennyi mészfoszfát-pótlásra van szükség.

A mi továbbá az oly sertések takarmányozását illeti, melyek növendék korukban kerülnek hizlalásra számos kísérlet beigazolta, hogy ezeknek fehérjében meglehetősen gazdag takarmányt kell adni. Egy ily kísérlet során, mely 50—60 kgr. sulyu yorkshirei süldőkön eszközöltetett, 90—95 napi hizlalás tartama alatt fejenként napi sulygyarapodása a következő volt:

1. Tengeri-etetésnél 0.465 gr.
2. Árpá-etetésnél 0.665 „
3. Tengeri- és soványtej etetésnél 0.735 „
4. Árpá- és soványtej etetésnél . 0.745 „

Az összes sulygyarapodás pedig:

1. Tiszta tengeri-etetésnél 45.0 kg.
2. Árpá- és soványtej-etetésnél. 70.5 „

tett ki, tehát a különbség nagy, mely csakis az illető takarmányok eltérő fehérjemennyiségében leli magyarázatát. Oly csekély fehérjetartalmu takarmányon, mint a tengeri, utóvégre szintén meghizik a sertés, de a teljes kifejlődést egyedül csak nagy fehérjetartalmu takarmányozás biztosítja, de finánciális szempontból is fontos, mert jóval több takarmányt fogyasztanak el 100 kg. sulytermelésre, mint az esetben, ha elegendő fehérjét kapnak. Ez különösen áll gyorsnövésű sertésfajokra, melyek 30—45 kgr. átlagos sulyban vétetnek hizlalás alá. Fialtal hizósertésoknél azonfelül szükséges, hogy a takarmányban a szénhidrátok is meglehetősen mennyiségben képviseljenek. A hizlalás kezdetén a sertések különösen nagy takarmánymennyiségeket képesek elfogyasztani, naponta egész 44 kgr. szárazanyagot 1000 kgr. elősulyra, később azon-

ban nagyban csökken az étvágyuk és a hizlalás végefelé már naponta csak 25—30 kgrammot fogyasztanak el. Mindezen körülményeknek megfelelő számadatokat találunk a függelék I. tábláján, melyek a gyorsfejlődésű nagy sertésfajok intenzív hizlalására vonatkoznak és a hizlalás egész időtartama alatt napi 0.6—0.7 kgr. súlytermelést biztosítanak. A legmagasabb eredményt csak akkor érjük el, ha az állatoknak nagy emészthető értékkel bíró takarmánykeverékeket adunk, mert minél könnyebben emészthető az össztakarmány, annál többet adhatunk belőle és annál nagyobb lesz a súlyszaporulat. Ezen okból a magneműek nehezen emészthető héjhulladékaik nemcsak azért csekély hatékonyságuk, mert kevés hus- és zsírképző anyagot tartalmaznak, hanem mert emészthetetlen részük az aránylag kis üregű emésztőszervekben nagy tért foglal el és megakadályozza az emészthetőbb anyagok nagyobb mennyiségbeni felvételét. Viszont darált gabonaneműek, tengeri, takarmányliszt, burgonya, tejhulladékok a leghatékonyabb hizótakarmányok közé tartoznak; míg szárított szeletek és lóhere, melyek emészthető értéke ugyan itt épp oly nagy mint a marháknál, mégsem hatnak oly mértékben mint ugyanoly mennyiségű teljes értékű takarmányfélék. Tulnag, a szabványokat erősen felülmúló fehérjemennyiség adagolása benuiást idézhet elő.

Mint már másutt is említettük, némi takarmányfélék, különösen télen nagyban befolyásolják a hus és szalonna minőségét. Az ily takarmányok közé tartozik mindenképp a tengeri, a legtöbb olajtartalmú növény és a zsírban gazdag olajpogácsafélék, moslók, takarmányliszt és törköly. Ha azonban e takarmányanyagokat mérsékelt mennyiségben adjuk, legfeljebb az összes erőtakarmány $\frac{1}{3}$ részében, vagy ha a hizlalási időszak utolsó harmadában más takarmányanyagokkal helyettesítjük, úgy hatását nagy mértékben csökkenthetjük, illetve teljesen megszüntethetjük. Ez utóbbi áll a sok vizet tartalmazó répafélékre, a friss répaszeletekre, moslékra, a keményítő-gyári és tejhulladékokra.

A sertés takarmány elkészítésénél egyáltalán nem helyes minden takarmányt levesté higitani, sőt elegendő, ha a főzés csak a burgonyára, a keményebb magneműekre, polyvára és oly takarmányokra szorítkozik, melyek gyanút keltenek, hogy kártékony gombákat vagy baktériumokat tartalmaznak. Magneműeket legjobb darált állapotban vagy zuzottan adagolni, míg a takarmánylisztet az adag durvább részeivel keverni. Ha moslékot etetünk, úgy kerüljük a túlzott higitást és fogyasztassuk a főtt vagy párolt takarmányt, lehetőleg sűrű kása alakjában, a midőn is gondoskodnunk kell, hogy a vályuk és edények tisztán tartassanak. A háromszori etetés a legcélszerűbb, azonkívül gondoskodjunk egy száraz, tiszta és jól szellőztethető istállóról, mely tulmeleg ne legyen, mert csökkenti az étvágyat, de hideg sem, mert ez épp oly káros lehet.

Őszi munka a konyhakertben.

A konyhakertészetben is csak akkor és úgy lehet jó és biztos eredményeket elérni, ha minden munkát a maga idejében végeztünk el. Minden zöldségtermelő jó gazda, ha

őszkor terményét felszedte a földből — már gondoskodik arról is, hogy a következő esztendőben mit és hova fog veteményezni — ültetni, melyek szerint aztán intézi az előmunkálatokat, mely előmunkálatok ideje az ősz. A jó kertgazda tehát így ősz felé, amikor terményeit kiszedte a földből, mindenképp gondoskodik arról, hogy az összegyűlemlétt gaz, hulladék, koró, gyom, torzsa, szár stb. tisztára lekapartassék az egyes zöldséges táblákról már csak azért is, mivel az ilyen anyagok, ha ott maradnak a tél folyamára — a legalkalmasabb téli tanyául szolgál mindenféle ellenséges rovarnak, illetve azok petéinek. Az előre látó kertgazda azt az elterjedt rossz szokást sem igen követi, hogy a fent elsorolt anyagokat elhordás s elégetés helyett munkamegtakarításból aláassa a talajba, mert tudja igen jól, hogy evvel nem igen javítja a talajt, sőt ellenkezőleg, módot, alkalmat nyújt arra, hogy az alábuktatott leveleken, szárazon stb. elősködő különféle gombabetegségek csiráinak kedvező áttelelő helyet ad. Legfőbb képpen ezekből a szempontokból legajánlatosabb minden ilyenféle szemetet elégetni, mert ez a legbiztosabb módja annak, hogy a növényi és rovar ellenség elpusztuljon. Vannak ezenkívül más dolgok is, amelyeket így ősz felé végezni kell a konyhakertben, amennyiben egynémely zöldség magvait, már most őszkor is lehet elvetni. Így a laboda vetést, mely ha bármily okból nyár végén nem sikerült — most őszkor meg lehet ismételni, mely sokszor szokott jó sikerrel járni, úgy annyira, hogy a tél bekövetkeztéig használhatóvá is válhat. Ugyancsak a téli salátát is őszkor kell kiültetni állandó helyére, mely gyenge takarás mellett nem fagy ki s korán tavaszkor hamar fejlődésnek indul.

Nem ritkán a korai borsó is jól sikerül tavaszkor, ha magját ősz utóján vetjük el, amennyiben a borsó a hó alatt is kikel és így nem egykönnyen fogy el, a petrezselyem magja is őszkor kíván a földbe jutni, ha már kora tavaszkor akarjuk zöldjét használni a konyhán.

Őszi munkálatok közé tartozik az is, hogy a kel, karalábé, árticsoka, párhagymaféléket — ha nincs megfelelő helyünk — a konyhakert valamely naposabb magasabbban fekvő helyén ásónyom mélységű árkokban soronként elvermeljük s a nagyobb fagyok beálltával szalmával vagy tengeri szárral betakarjuk, hogy télen könnyebben legyen belőle szedhető annyi, amennyi egy-két főzetre szükséges.

Vannak a konyhakertnek olyan növényei is, amelyek több évig állandó helyen maradnak, így a spárga is, melynek talaját őszkor ugyancsak a gáztól meg kell tisztogatni, jó mélyen felásni a sorok közeit, mely után jó vastagon trágyával betakarandó.

A talajjavító munkát szintén őszkor kell megkezdeni a konyhakertben, amennyiben az egyes táblákat hantosan, darabosan, mélyen fel kell ásni, hogy így a fagy s a hó-lé átjárhassa.

A téli fagy által átjárt földet tavaszkor félannyi munkaerővel lehet a zöldség alá elkészíteni s ugyancsak a hó-lé vagy az eső a nedvességet szaporítja, miáltal nyáron ily talaj nem egykönnyen szárad ki. Az őszkor fel nem ásott talaj télen annyira megülepedik, hogy tavaszkor csak darabosan, nehezen

lehet felásni s nem lehet simára elgereblyézni, ami ilyenformán megnehezíti a vetést és plántálást, valamint a beléje került zöldségféle is rosszabbul fejlődik, mint az olyanban, amely őszkor ásatott fel.

Ha valamely zöldséges tábla kimerül, ami az 5—6-ik évben bekövetkezik, akkor célirányos azt őszkor vagy télen forgatni, de elég az ilyen földtáblákat csak 40—50 cm. mélyre forgatni, mert ennél mélyebbre nem igen hatolnak a konyhakerti növények gyökerei, kivéve a spárgát, mely azonban mindig külön s mélyebbre mivel táblát kíván, ahol egy helyen 16—18 évig szokott teremni. Végül a konyhakert trágyázásáról szölok rövidesen, annyiban ez a legfontosabb kelléke, a kertnek, s ebben a tekintetben sajnos, nagyon mostohán bánnak el igen sok helyen.

A konyhakert trágyázását őszkor, esetleg télen lehet eszközölni aszerint, hogy milyen növények alá és hogy milyen talajviszonyok mellett alkalmazzuk a trágya mennyiségét és minőségét. A konyhakerti növények két főcsoportba sorolhatók és pedig: az egyikbe azok, amely közvetlen trágyázott talajban hoznak jó termést, tehát már a konyhakertet is úgy kell beosztani, hogy az egyes táblák váltakozva trágyázhatók legyenek.

Legjobb trágya az istálló trágya, de csak érett állapotban. Száraz, meleg talajra a szarvasmarha és sertés trágya, kötött, hideg talajon a ló és juh trágya a legjobb. Baromfi trágya csak hig állapotban ajánlható feltrágyául káposzta és paradicsom-féléknél, ugyancsak szintén az istállótrágya leve is.

A szilárd állapotú trágyát őszkor közvetlen az ásás után kell elteregetni, hogy a csapadék beszívárogtassa annak tápláló részét a talajba. Forgasztás alkalmával a keverő trágyát alkalmazzuk, de ügyelni kell arra, hogy a trágya ne jusson nagyon mélyen a talajba, mert annak semmi hatása s értéke nem lehet. Ezek azok a főbb munkálatok, amelyeket így őszkor a konyhakertben végezni kell.

Csérer Gyula.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ Zöldtrágyázási kísérletek. A magy. kir. növénytermelési kísérleti állomás az 1905-től 1907. évig beható kísérleteket folytatott annak a megállapítására, hogy a zöldtrágyázásnak mily jelentősége van és mennyire hazználható eredményesen főként a sovány homok területeken azoknak megjavítása érdekében, valamint annak a megállapítására is, hogy mily mértékben fontos a zöldtrágyázás alkalmazása a hegyvidékek nehezen megközelíthető szántóföldekre vonatkozólag, mikor az istállótrágyát bajos felhordani. A lefolytatott kísérletek eredményeit Grabner Emil foglalta össze s most teszi közzé a magy. kir. növénytermelési állomás. Ezek szerint a kísérletek eredménye a hegyi fekvésű területeken kötött talajon a végzett zöldtrágyázás olyan jelentékeny termeléstöbbletet eredményezett mely szerint az ilyen helyeken a zöldtrágyázás szembetűnően a talaj javító hatásával a kísérletezők teljes mértékben meg voltak elégedve. A sovány homoktalajok megjavítására a nyulszapuka és homoki borsó zöldtrágyázás eredményesen használható. Ez a két növény a futóhomok területeken előzetes talajajítás nélkül is elég jól fejlődik és azért a sivar homokterületek megjavítását célszerű ezen növények vetésével kezdeni. Ha a talaj ily módon humuszban gyarapodott, akkor a csillagfürt zöldtrágyázás is jobban fog sikerülni. A kálifoszfátos zöldtrágyázással a terméseket

nagyon jelentékeny mértékben fokozhatjuk és ezen hatása erősödik, ha a zöldtrágyázást rendszeresen megismételjük. Ezért a zöldtrágyázás mindig hasznosabb, mint az ugar és azért sivar homokon, vagy nehezen megközelíthető hegyi területeken célszerű azt felhasználni

+ Szilvaiz készítése. A szilvaiz vagy lekvár főzésére legjobb a besztercei vagy hosszuszemű szilva. A duránci szilvából is édes lekvárt lehet főzni, de miután nem magvaváló, a pépet szitán át kell nyomni, ami már több veszéllyel jár a szilvaiznak való gyümölcsnek fáján tökéletesen meg kell érni, amit arról ismerhetünk meg, ha a szem a szára körül ráncos. Ha fáján nem érhetett meg, utóérésre rakjuk el, vagyis terítsük ki szalmára. Ha a szilvát azonnal felfőzzük, nem szükséges kézzel szedni, lerázhatjuk, csak a rothadtakat válogassuk ki, épp úgy a férgeseket is, mert a lekvárfőzésnél a tisztaságra nagyon kell ügyelni. A rézüstöt, melyben a lekvárt főzni akarjuk, tisztára ki kell surolni, a szilvát pedig jól meg kell mosni, mielőtt az üstbe tesszük. Az üst fenekére egy csepp vizet csördítünk, hogy a szilva kezdetben rá ne égjen, azután pedig szakadatlanul keverünk kell, míg csak olyan sűrűre meg nem fől, hogy benne a fakanál megáll. Heves tüzeléssel a főzést nem szabad siettetni, mert keverés mellett is ráéghet. A megfőtt lekvárt az üstből azonnal melegiben cserép- vagy faedényekbe kiszedjük, szorosan nyomkodjuk és ha kihült, lekötvé száraz, hűvös és szellős helyen tartjuk. N.-p.

+ Hangyák elűzése az éléskamrából. Egy véletlen mutatta meg egy gazdasszonynak, hogyan kell a hivatlan hangyáknak ajtót mutatni, illetőleg utifüvet kötni a talpukra. Egy reggel ugyanis azt tapasztalta, hogy míg minden ételneműt elleptek a hangyák, addig egy busdarabon, mely erősen be volt sózva, egy fia se volt látható. E tapasztalat arra tanította őt, hogy sót kell elhinteni az éléstárban. Meg is tette haladék nélkül, s ettől kezdve bucsuzás nélkül otthagya őt az a sok kellemetlen vendég. N.-p.

IRODALMI SZEMLE.

Háziállataink okszerű takarmányozása és a takarmányadagok kiszámítása legújabb elmélet alapján írta Kenese Ferenc főtitkár-tisztartó. A mint ismeretes Dr. O. Kellner a mőkerni kísérlet állomás érdemes igazgatója a takarmányozásnak új alapot adott és azzal az eddigi elmélet nemcsak egyszerűbbé, hanem megbízhatóbbá is tette. E körülmény arra indította a szerzőt, hogy ezen új elméletet és ennek alapján a helyes és a gyakorlatban bevált takarmányozást ismertesse, a takarmányfélék tápanyagtartalmának kiszámítását pedig azzal igyekezett megkönnyíteni, hogy kulcsformában az összes takarmányfélék tápanyagtartalmát nemcsak 100 kgramra vonatkoztatta hanem 0.5 kgramtól 10 kgramig is kiszámította, miáltal a takarmánykeverék összeállítását módfelett megkönnyítette. Ezen munka a gyakorlati gazda igényeihez van szabva, megértéséhez elméleti előismeretek nem kellenek, Rövid és könnyen megérthető módon tárgyalja mindazt, amit a gazdának a gyakorlatban háziállatai okszerű takarmányozásánál és főképp az állatok hizlalásánál ismernie kell. Ára füzve 2 korona 50 fillér, vászonkötésben 3 korona. Megrendelhető a »Patria« részv. társaság gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek)

A sertés Magyarországon. Második, teljesen átdolgozott kiadásban jelenik meg immár enesi Dorner Béla, királyi gazdasági intéző munkája, mely eredetileg francia nyelven s a párisi kiállítás alkalmára készült, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter megbízásából. A vaskos munka ismerteti hazánk sertésfajait, a hizlalás menetét, kereskedelmi forgalmunkat és a sertésre vonatkozó állategésztégügyi intézkedéseket A könyvet a Franklin-Társulat adta ki. Ára 7 korona 20 fillér,

EGYLETI ÉLET.

Meghívó.

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ igazgatóválasztmánya szeptember hó 29-én (kedden) délután 3 órakor Kolozsvárt, az E. G. E. Attila-utcai székházának üléstermében, gyűlést tart, melyre az ig. választmány tagjait tisztelettel meghívja

Az elnökség.

Tárgyak:

1. Mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
2. Miniszteri leiratok:
 - a) Pénzügyminiszter: a szesz megadóztatási szaktanácsba küldendő tagok tárgyában.
 - b) Igazságügyminiszter: a családi otthon tjavaslat ügyében.
 - c) Földm. miniszter: ugyanabban.
 - d) Keresk. miniszter: az alsóbbrendű vasutak tjavaslatáról.
 - e) Földm. miniszter: a herelés és miskarolásról kiadandó körrendeletéről.
 - f) Földm. miniszter: az új mezőgazd. szeszfőzdekről.
 - g) Ugyanő: marhasó felterjesztésre válasza.
 - h) Ugyanő: a szerbiai állatok stb. állategészség rendőri kezeléséről.
 - i) Ugyanő: Megküldi Magyarország mezőg. intézményei c. kiadványát.
 - j) Ugyanő: A husvizsgálati rendeletről.
3. O. M. G. E.: Törvényjavaslat a mezőgazd. kamarákról.
4. Ugyanaz: Gr. Károlyi Sándor szobor-leleplezésére meghívás.
5. Ugyanaz: dohánybeváltási szakértők küldéséről.
6. Erd. szász gazd. egylet: erdélyrészi tagosítási törvény foganatosítási rendelete tárgyában.
7. Gyakorlati Gazdatisztek Orsz. Egl.: gazd. kamarák ügyében.
8. Magyar Szőlősgazdák Orsz. Egl.: Boritaladó leszállítása tárgyában.
9. Ugyanaz: a Vinea borvállalat ügyében.
10. Kérvények.
11. Új tagok bejelentése.
12. Ülés napjáig beérkező darabok és esetleges indítványok.

KORMÁNYINTEZKEDÉSEK.

Rendelet az apaállatok tartásáról. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a tenyésztésre szolgáló apaállatok kellő gondos

ápolása iránt szeptember hó 9-ről, 88700/VI -3. szám alatt a következő rendeletet intézte az összes törvényhatóságokhoz: Panaszok merültek föl s szakközgeim is jelentették, hogy a községi (városi) előljáróságok gyakran nem fordítanak kellő gondot a köztenyésztésre szolgáló és felügyeletükre bízott apaállatok megfelelő gondozására és ápolására ugyanannyira, hogy számos esetben oly hiányos a takarmányozás és oly felületes a gondozás, hogy az apaállat leromlásának, sőt elhullásának sokszor ezen mulasztás az okozója. Minthogy a közös tenyészapaállatok gondozása körül felmerült eme hiányok és mulasztások nem csak a községek (városok) és a gazdaközönség anyagi érdekét károsítják, hanem sokszor egy vidéken az állattenyésztés egész fejlődését megbénítják, felhívom a törvényhatóságot, szigoruan utasítsa a községek (városok) előljáróit, hogy a felügyeletükre bízott tenyészapaállatok megfelelő tartására, takarmányozására fokozott gondot fordítsanak, mert ha újabb ilyen mulasztások jutnak tudomásomra, a szigoru vizsgálatról és megtorlástól eltekinteni nem fogok. Budapest, 1908. szeptember 9. Darányi.

A birtokrendezések. A földmívelésügyi miniszter a birtokrendezési törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló törvény életbeléptetésével egyidejűleg a közigazgatási erdészeti bizottságokhoz, kir. erdőfelügyelőségekhez rendeletet intézett. A most életbelépett és a birtokrendezésről való törvényhez kiadott igazságügyi miniszteri utasítás 13. §-ában ugyanis ki van mondva, hogy az előmunkálatok az érdemleges tárgyalás és a vegrehajtás megkezdésére, valamint az új birtokra való bírői bevezetésre kitzűzött határnapról, ha az eljárás erdőre is kiterjed, értesíteni kell a királyi erdőfelügyelőséget és az állami erdőhivatalt is, hogy a közérdeket érintő esetleges észrevételeiket megtehessek és tárgyalásokon is résztvehessenek. A királyi erdőfelügyelőségnek és a m. kir. állami erdőhivatalnak tehát módjában fog állani, a birtokrendezések főbb mozzanatairól tudomást szerezni, a tárgyalásokon magát kiküldöttjével képviseltetni, a közérdek megvédése céljából észrevételeit megtenni és odahatni, hogy az 1879. évi XXXI. t. cz. nek a véderdőkre feltétlen erdőtalajon álló, erdőkre az üzemterv szerint kezelendő erdőkre és a beerdősítendő kopár területekre fennálló rendelkezései a birtokrendezési eljárás során figyelembe vétessenek.

Hirdetmény. Az állami ménesekben nevelt fiatal méneknek, valamint a magánosoktól ez évben vásárolt és még ezután vásárlandó méneknek a ménteleposztályokba való beosztása a következők sorrendben és napokon fog megtartani u m:

Budapest	október	12-én
Bábolnán	"	15-én
Kisbéren	"	16-án
Mezőhegyesen	"	19. és 20-án
Alsószombatfalván	"	22-én

a ménesbéli anyakancák párosításának megállapítása pedig:

Alsószombatfalván	október	23-tól 24-ig
Mezőhegyesen	november	3-tól 10-ig
Bábolnán	"	13-tól 17-ig
Kisbéren	"	18-tól 23-ig

fog megtörténni. Ugy a ménbeosztásoknál, mint az anyakancák párosításának meghatározásánál a tenyésztés iránt érdeklődők szívesen láttatnak.
M. kir. földmívelésügyi miniszter.
A takarmányhiány. Ismeretes, hogy a földmívelésügyi miniszterium szakközgei közreműködésével összeírta az olyan vidékek

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.
Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kiegészítők és finom angol és francia zsebkendők.
Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.
Fű és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf
utódai
fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára
Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3. 1008
Telefon-szám 567. Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédli és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.
Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

termelőit, kiket a takarmányhiány nem érint, sőt eladó szalastakarmány-készletekkel rendelkeznek. A földmivelségi miniszter a szeptember 14-ég bejelentett eladó szalastakarmány-készletek kimutatását most tette közzé. Az újabb bejelentéseket időnként ismét közzéteszik. A kimutatás révén a takarmányban megszorult gazda más vidékről, gazdatársától szeresheti be a szükségletet. A füzeteket bárki, ki azokat a miniszteriumtól kéri, megkaphatja.

Állami bevásárlások. A földmivelségi kormány a f. év őszén eszközendő cserebaromfi bevásárlásokra 120,000 koronát utalt ki s újból a BOE-t bízta meg a bevásárlással. A bevásárlás vezetője dr. Leidenfrost Aurél állattenyésztési felügyelő.

Az élelmiszervizsgálat rendezéséhez. A husvizsgálat rendezésével olyan lépést tett meg a földmivelségi miniszter az élelmiszervizsgálat országos rendezésében, amely ennek a szociális és hygienikus tekintetben oly fontos kérdésnek felerészben megoldását jelenti. Darányi Ignác azonban nem a félmunka embere és így tökéletes egészet óhajt e téren is alkotni. Amint értesülünk, a miniszter indítatva a pécsi tejgazdasági kongresszus felterjesztéseitől, leiratot intézett Kassa, Pécs, Székesfehérvár, Komárom, Győr, Pozsony, Sopron, Szombathely, Szeged, Ujvidék, Nagyvárad, Debrecen, Brassó és Arad városokhoz, hogy az élelmiszert, különösképen a tejszűrést helyes ellátása tekintetében tegyenek javaslatot.

A földmivelségi miniszter erdősítési jutalmai. Darányi Ignác földmivelségi miniszter pályázatot hirdetett erdősítési jutalmakra. Észert a kopár, vizmosásos és futóhomok területen ez évben létesítendő, közgazdasági jelentőséggel bíró erdősítések megjutalmazására az országos erdei alaphól a miniszter tizenegy nagy jutalmat, tíz elsőrendű és kilenc másodrendű elismerő jutalmat tűzött ki. A nagy jutalmak 1000—600 koronás, az elsőrendű elismerő jutalmak 500—400 koronás, a másodrendű jutalmak 300—200 koronás pénzjutalomból illetve díszdíjából állanak. Ezen jutalmakért az érdekelt birtokosok azon erdősítésekkel versenyezhetnek, a melyeket a kopár, vizmosásos vagy futóhomok területeken állami pénzsegély igénybevétele nélkül vagy a folyó év őszén fognak foganatosítani. A folyó év őszén létesítendő erdősítéseket legkésőbb december hó 25-éig kell a birtokosnak a közigazgatási erdészeti bizottságnál vagy a kir. erdőfelügyelőségél pályázatra bejelenteni.

Öntöző művek létesítése. Darányi földmivelségi miniszter elhatározta, hogy a szikes, valamint tözeges és egyéb talaju területeken mintaöntöző-telepeket létesít, amelyek kizárólag állami közegek kezelése mellett a különféle talajokra nézve még ma is megoldatlan kérdések, u. m. téli és nyári öntözések száma, rétmegújítás, trágyázás stb. tanulmányozására szolgáljanak. Elrendelte egyidejűleg a miniszter, hogy a gazdasági akadémiákon az öntözés gyakorlati oktatása a tanítás keretébe bevonassék. Akciót indít egyttal bolgár rendszerű kertészet meghonosítása iránt, s általában az öntözés népszerűsítése érdekében, akik helyesen berendezett öntöző gazdálkodást létesítenek és azt gondosan kezelik, megfelelő jutalmazásokban részesíti. A népies mintagazdaságokban, ott, ahol a kisebb öntöző művek berendezése hasznosnak ígérkezik és példaadó hivatást teljesíthet, a miniszter szintén kisebb öntöző művek berendezését vette tervbe.

Tenyészállatok közvetítése a takarmányhiányban szenvedő vidékekről. Darányi földmivelségi miniszter a takarmányhiánnyal sújtott területek kivételével leiratot intézett az összes magyarországi gazdatársadalmi szervezetekhez, hogy működési területükön a legszélesebb körben hozzák a gazdák tudomására, hogy a mennyiben azok a gazdák, kik kellő takarmánykészletekkel rendelkeznek, a takarmányhiánnyal sújtott vidékeken óhajtának tenyészértékkel bíró állatokat vásárolni, kész-

séggel fogja őket ez irányú szándékukban támogatni. Ezen cél érdekében leiratában kijelenti a miniszter, hogy a menyiben az illetékes gazdasági egyesület, az ottani állattenyésztési felügyelővel egyetértőleg, a működési körzetéhez tartozó kistenyésztők vagy hisgzdák részére még a folyó évben Baranya, Fejér, Jász-Nagykun, Szolnok, Pest, Somogy, Tolna, Veszprém és Zala vármegyék területén $\frac{1}{2}$ —2 éves koru és a törvényhatósági szabályrendeletnek megfelelő fajtájú tenyészüzöket készpénz fizetés ellenében vásárolna, a tenyész anyag vásárlási ára tíz százalékát, nemkülönbén a beszerzett tenyészüzök vasuti szállítási költségeit az érdekelt hisgzdáknek állami segélyképen megtéríteni hajlandó lesz. Természetesen az így állami hozzájárulással vásárló hisgzdákától elvárja a miniszter, hogy a birtokukba került állatokat legjobb gondozásban fogják részesíteni s el nem adják, hanem tovább tenyésztésre nevelik mely kötelezettség elvállalását az állattenyésztési felügyelőségnek adandó írásbeli nyilatkozattal kell megerősíteni.

Tejmunkásképző-tanfolyam Kisbében. Darányi Ignác földmivelségi miniszter rendelkezése Kisbében berendezett m. kir. tejmunkásképző iskola f. évi tanfolyama november elsőjén kezdődik, amely egy évig tart és amelyre 8 ösztönoijás tanuló fog fölvetetni. A fölveteli feltételek a kisbéri m. kir. állami ménésbirtok igazgatóságánál szereshetők be, melyhez 1 koronás bélyeggel ellátott folyamodványok október 1-ig beadandók.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Szarvasmarha tenyészállat díjazás Kolozsmegyében.

Az Erdélyi Gazdasági Egyesület kolozsvármegyei szakosztálya a m. kir. földmivelségi miniszter ur ő nagyméltóságának támogatásával f. évi szept. havában Kolozsmegye három járásában és Kolozs rendezett tanácsu városban tenyészállat díjazást rendezett és pedig szeptember hó 6-án Mezőörményesen, 8-án Kolozson, 13-án Mócson és 20-án Tekében.

A bíráló bizottság elnöke Mezőörményesen: Velits Zoltán földbirtokos, Kolozson: Pállos Imre földbirtokos, Mócson: dálnoki Gaál Gyula földbirtokos, országgyűlési képviselő, Tekében pedig Dózsa Endre, cs. és kir. kamarás, alispán volt, a bíráló bizottságnak pedig a helybeli és környékbeli bizottsági tagokon kívül Hreblay Emil, kolozsvári kerületi m. kir. állattenyésztési felügyelő, Wolszky Győző, Kolozsvármegyei m. kir. gazdasági szaktanár, Kolozson pedig még Csérer Lajos m. kir. gazdasági szaktanár, a kolozsvármegyei szakosztály h. előadója is tagjai voltak.

A felhajtott tenyészállatok száma kerek számban Mezőörményesen 90 drb. Kolozson 60 drb., Mócson 300 drb., Tekében 60 drb., volt

A tervezet szerint első díj csak abszolút becsü állatnak volt kiadható; mi sem bizonyítja tehát jobban a díjazások sikerét, mint azon körülmény, hogy a bíráló bizottságok az összes első díjakat kiosztásra érdemesnek találták.

A felhajtott kiváló tenyészállatok díjazására a rendelkezésre álló összeg csekély volt, mit azon körülmény is bizonyít, hogy a bíráló bizottság a díjak csekély száma miatt nem díjazható, szép tenyészállatok tulajdonosainak díszoklevelet kíván kiadatni.

Kivételt képez azonban Móc, hol dálnoki Gaál Jenő, járási főszolgabíró kezdeményezésére a 3000 koronányi államsegélyen kívül közadakozás útján közel 700 korona gyűlt össze, miért is természetesen sokkal több díj volt kiosztható, mint egyebütt s itt a községi bírák után is osztottak ki díjakat

A jövőben tartandó tenyészállat díjazások körében különben ezental a községi bírák díjazását is bevonják s tekintetl a díjazásra

érdemes tenyészállatok nagy számára nagyobb államsegélyt fognak kieszközölni.

Az elért szép eredmény Dózsa Endre, cs. és kir. kamarás, alispán és a járási főszolgabírák fáradhatatlan, önzetlen buzgólkodásának tulajdonítható, kik minden lehető megtehték a siker érdekében, de volt is alkalmuk gyönyörködni fáradságuk jutalmában, az elért szép sikerben.

Hírek a dicsőszentmártoni kiállításról. Kik jelentkeztek a kiállításra? Már is nagy számban jelentkeztek a birtokosok és hisgzdák a kiállításra való részvételre. Nehányan nevéit ideírjuk: báró Kemény Ákos főispán 1 drb. yorkshiri kocát, gróf Bély Kálmán gazdasága kétféle bort és különböző terményeket, Schmidt János 5 drb. simentháli tehenet, 4 drb. mongolica sertést, a róm. kath. Status radnóthi és alsóbajomi uradalmi különböző terményeket és állatokat, Csató Gábor alispán borokat, gróf Horváth Tholdy Lajosné fehér magyarfajta csoportot, 3 drb. bikát és különböző terményeket, Szabó Mihály vármegyei hajdu pulykakat, Pekri Géza yorkshiri sertéseket és házi nyulakat, a dicsőszentmártoni szőlőoltvány részv.-társaság szőlőoltványokat, a m. kir. birtokkezelőség Fehéregyháza gyümölcsöket jelentett be. Ezenkívül még sokan. Igen sok gépgyáros jelentkezett a részvételre már ez ideig is. A háziipar szintén méltóan lesz képviselve.

Az algyógyi földmives iskola igazgatójának előadása. A múlt számunkban megírtuk, hogy az algyógyi földmives iskola igazgatója előadást fog tartani a takarmányozásról és a takarmányforgóról. Az igazgató neve tévedésből kimaradt közleményünkéből. Ez a nagyérdemű szakember Gáspár József, aki disze a vezetése alatt álló fontos hivatásu gazdasági iskolának. Előadása iránt már is igen nagy az érdeklődés.

Az erd. róm. hath. Status díja. Az erdélyi róm. kath. Status kiállításunkra hisgzdák fehér magyar fajta tenyészteheneinek díjazására 100 kor. tiszteletdíjat adományozott aranyban azon kikötéssel, hogy abból csakis abszolút értékű állatok díjaztassanak. A díjak csakis saját tenyésztesü abszolút becsü állat részére adatnak ki hisgzdáknek a következőképen: I. díj díszoklevél, 60 kor. aranyban. II. díj oklevél, 40 kor. aranyban. III. díj oklevél.

Automobilok a kiállításra. A budapesti malomépítész és gépgyár Podvinecz és Heiszler cég bejelentette, hogy kiállításunkon több kisebb-nagyobb autóbilt fog kiállítani.

A rendező-bizottság ülése. A kiállítás rendező-bizottsága folyó hó 26-án d. e 11 órakor a vármegyház kistermében gyűlést tart, melyre a bizottság tagjai ez uton is meghívatnak.

Eladásra bejelentett gyümölcs. Eladásra br. P. Horváth Arthur 40 métermázsa nagyrészben batul almát, továbbá gr. Béli Kálmán gazdasága 50 méterm. szintén nagyrészben batul almát jelentett be, mely a gazd. egyll. közvetítésével nagymennyiségben bizonyára kedvezőbb árban lesz értékesíthető. Ezenkívül még igen sokan helyezték kilátásba az eladásra való bejelentést. Felkérjük a vármegye gazdait, hogy eladó gyümölcskészletüket — saját érdekükben — a gazd. egylethez sürgősen jelentsék be.

— **Dessewffy lemondása és az O. M. G. E.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület szerdán választmányi ülést tartott, a melyen a kormány több tagja is résztvett. Az ülés elején Bujanovics Sándor elnök sajnálkozással jelenti be Dessewffy Aurél gróf elnök lemondását. A tanács testületileg kérte őt a maradásra. A lemondott elnökkel szolidaritást vállalt Bujanovics és Pallavicini Ede örögróf alelnökök is. Dessewffy gróf elhatározását nem másítván meg, a legközelebbi közgyűlés lesz hívva az elnöki állást betölteni. Az előterjesztés után Zselenszki Róbert gróf kért szót s bejelenti, hogy előbbeni elhatározását megmásítva, ő is szolidaritást vállal Dessewffy gróffal s szintén bejelenti lemondását. Teszi ezt azért, hogy az agrártábor egységes voltát dokumentálja. Kijelenti egyúttal, hogy a főrendiházi elnöki állást a gazdasági egyesületi állással inkompatibilisnek nem tartja. Utána Széll Kálmán szólalt fel s azt javasolta, hogy a választmány ne fogadja el a lemondást, hanem hasson oda, hogy a lemondást Dessewffy gróf visszavonja. Hasonló értelemben szól Hertelendy Ferenc, Szentiványi Árpád, Széll javaslatát a közgyűlés elé terjesztik. Bujanovics Sándor elnök határozatként kimondja, hogy a választmány felkéri Dessewffy gróft a maradásra, ha pedig elhatározását nem másítaná meg, a közgyűlésen újra megválasztják elnöknek.

— **Hivatalos termésbecslés.** Most tette közzé a földmívelésügyi miniszter — a gazdasági tudósítók a cséplések eredményéről beérkezett jelentései alapján — a folyó hó 15-iki kelettel lezárt hivatalos termésbecslést.

A becslés szerint a learatott terület az elpusztult és kiszántott vetések után előállott területcsökkenések leszámítása után az *őszi és tavaszi búzánál* 6,010,600 kat. holdra tehető. Ezen a területen a próbacséplések illetve cséplések adatainak figyelembevételével termett kat. holdanként 6.63 q., vagyis az összes területen 39.87 millió q. A múlt évben termett 5.67 millió kat holdon 32.79 millió q. — Az *őszi és tavaszi rozs* learatott területe a károsodások következtében előállott területcsökkenések leszámításával 1,929,118 kat. holdra becsülhető. Ezen a területen termett a gazdasági tudósítók próbabecslési, illetve cséplési adatai szerint kat. holdanként 6.44 q., vagyis az összes learatott területen 12.41 millió q. A múlt évi összes rozs és kétszeres-termés volt 1.85 millió kat. holdon 1069 millió q. — Az *őszi és tavaszi árpa* learatott területe a károsodások következtében előállott területcsökkenések leszámításával 1,898,865 kat. holdra becsülhető. A gazdasági tudósítók próbacséplési, illetve cséplési adatai szerint termett kat. holdanként 6.48 q., vagyis az összes learatott területen 12.31 millió q. A múlt évi összes árpatermés volt 1.91 millió kat. holdon 13.73 millió q. — A *szab* learatott területe 1,862,846 kat. holdra becsülhető. Ezen a területen termett a gazdasági tudósítók próbacséplési, illetve cséplési adatai szerint kat. holdanként 5.62 q., vagyis az összes learatott területen 10.49 millió q. A múlt évi összes zabtermés 1.87 millió kat. holdon 11.53 millió q. volt. — A *tengerivel* folyó évben összesen bevetett terület 4,174,173 kat. holdra becsülhető. A gazdasági tudósítók

becslései szerint országos átlagban kat. holdanként 9.26 q. termés ígérkezik, így tehát a jelen évben várható országos termés mintegy 38.65 millió q-ra becsülhető. A múlt évben termett 39.52 millió q. — A *burgonyával* beültetett terület összesen mintegy 1,014,385 kat. holdat tesz ki. Ez idő szerint a gazdasági tudósítók a termést országos átlagban kat. holdanként 37.10 q-ra becsülik és így az egész országban a várható burgonyatermés mintegy 36.72 millió q-ra becsülhető. Tavaly összesen 48.48 millió q. termett.

— **A faiusi tejszövetkezetek 1907-ben.** A földmívelésügyi miniszter kiadványában most jelent meg a jelentés a falusi tejszövetkezetek működéséről. Magyarországon a nyugati országokhoz képest elég későn ismerték föl a termelés s így a tejtermékek rendkívüli fontosságát és nemzetgazdasági értékét. Nem szólva egyes — már évtizedek óta tejet termelő nagy uradalmakról — a kis- és törpebirtokos nem foglalkozott a kereskedelmi tejtermeléssel, tejtermékek előállításával. Ennek a lanyha felfogásnak köszönhető, hogy Magyarországon a sajt készítése, különösen ami a legfinomabb sajtokat illeti, még igen kezdetleges és e fajtákból nagy a behozatal főleg Ausztriából, Franciországból és Svájcól. Maga az értékesítés is szervezetlen s megtörténik számtalanszor, hogy a magyar gróji sajtot Ausztriába viszik ki s mint osztrák gyártmányt adják el ismét Magyarországon. Darányi miniszter érdeme, hogy az állattenyésztés egyik nagy baját, a tejértékesítés szervezetlen voltát falusi tejszövetkezetek létesítésével szünteti meg. Ennek a ministeri akciónak eredménye, hogy 1897-ben, midőn ez a nagy munka megindult, 34 szövetkezet, 2767 taggal, 5937 üzletrésszel 4.790,132 liter tejet értékesített 539,282 K.-val. Tíz évvel később már 651 falusi szövetkezet 62,156 tagot, 98,237 üzletrészt számlált és 84.406,745 liter tejet 10.186,904 koronával értékesített.

— **Magyarország 1907. esztendői selyemtenyésztése.** Bezeredy Pál selyemtenyésztési felügyelőnek Darányi István földmívelésügyi miniszterhez az ország selyemtenyésztésének múlt évi állapotáról beterjesztett jelentése szerint 1907-ben 2914 községben 73,716 család foglalkozott selyemtenyésztéssel és 1.407,155 kilógramm gubót termeltek 2.874.032 korona értékben. Ezenkívül jóformán egész éven át a gubók kezelésével, a selyempete előállításával és a selvemfonókban 4200 munkásnő foglalkozott, akiknek a keresete 1.600,000 koronára rugott. Az összes kereset tehát 1907. évben, amelyet a selyemtenyésztés és az ezzel összefüggő selyemfonóipar nyújtott a népnek, 4.474,032 korona volt. Az országos selyemtenyésztési felügyelőség fennállása óta pedig összesen 75.116,415 koronát fizetett ki. A selyemtenyésztésből való keresetnek közgazdasági jelentőségét leginkább az emeli, hogy annak legnagyobb részét a legszegényebb nép kapja és pedig aratás előtt, amikor leginkább reászorul erre a keresetre. Emeli továbbá fontosságát, hogy a selyemtenyésztés nem igényel semmi tőkebefektetést és azt minden megerőltetés nélkül elvégezhetik a gyermekek, az öreg emberek, vagy akik testi fogyatkozásuk miatt nehezebb munkára nem alkalmazhatók.

— **Frigyes Főherceg és a IV. nemzetközi tejjgazdasági kongresszus.** Frigyes Főherceg jószágkormányzósága arról értesítette a IV. nemzetközi tejjgazdasági kongresszus kirándulási bizottságát, hogy Frigyes Főherceg magyaróvári uradalmán szívesen látja a kongresszusi tagokat. Tekintve, hogy a magyar-

óvári uradalom fejőstehén-állománya ma mintegy 3700 darab; a kongresszusi tagok oly tejjgazdasági üzemet fognak megtekinthetni, melyről bátran mondhatni, hogy egyedül áll Európában.

— **Komló hírek.** A saazi piacon ezidő szerint csenedesebb a hangulat, külföldi vevők nem mutatkoznak, úgy hogy most naponta alig 100 zsák komló cserél gazdát. Ötven kilonként 90—116 koronáért vásárolnak; gyengébb minőségekért 80 kor. fizetnek, igen finoméért 120 kor per 50 kgr. *Nürnbergben* kedvetlen az üzlet, dacára, hogy a gyengébb komlót olcsón kínálják; forgalomban volt spalti 50—80 márkán, hellertani 30—70 márkán Württembergi 45—80 márkán 50 kilonként. Hazánkban a *Bácskában* indul meg az üzlet, ahol is eddig ca. 1700 mm. lett eladva. Petrőci heti árak 80—125 kor. kilonként. Segesvárról semmi hír.

— **A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület f. évi október hó 10, 11 és 12-én Temesváron a polgári lövölde kertben rendezendő országos jellegű baromfi, házinyul, galamb, bor és gyümölcs kiállításáról** szóló tervezeteket e napokban küldte szét az ország baromfitenyésztőinek bor és gyümölcstermelőinek. Amint a tervezetből kivethető ezen kiállítás térdijai az idei kiállítások között a legolcsóbbak és emellett tömeges állami bevásárlásokról gondoskodás történt mivel a m. kir. földmívelésügyi kormányon kívül az aradi jószágigazgató ság, a helybeli állattenyésztési felügyelőség és egyesületünk is nagyobb bevásárlásokat fognak eszközölni.

— **Mezőgazdasági kamarák.** Darányi miniszter által előterjesztett mezőgazdasági érdekképviseletről szóló törvényjavaslat ügyében ujabban a Szolnok-Doboka vármegyei Gazdasági Egyesület is állást foglalt, mely szerint a kerületi rendszerű kamarák mellett foglalt állást s a csongrádmegyei gazdasági egyesületnek a megyei rendszer érdekében kifejtett és javasolt módosításai felett napirendre tért.

— **Üres hordók gyors szállítása.** Az előrelátható gazdag bortermésre való tekintettel, mint értesülünk, a Máv. igazgatósága kiváló gondot fordít a termelők részére feladott üres hordók és egyéb tartályok akadálytalan elszállítására s amennyiben a viszonyok megengedik, törekedni fog, hogy az e célra szükséges kocsik kellő számmal, pontosan rendelkezésre bocsátassanak. Közégeit egyúttal utasította, hogy a kocsirakományokban feladott vagy a kocsis ürterületét betöltő üres hordókat és egyéb tartályokat késedelem nélkül, közvetlen tehervonatokkal továbbítsák és úgy a feladási, mint a leadási állomásokon a legsürgősebben kezeljék.

— **Nemzetközi aratógépversenly.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület 1909. év augusztus havában nagyszabású aratógépversenlyt rendez, melyen bemutatásra kerülnek az összes aratógéptípusok, Darányi földmívelési miniszter értesítette az egyesületet, hogy ennek a versenlynek a mezőhegyesi ménesbirtokon leendő megtartását engedélyezi. Itt 625 kat. hold egyforma minőségű talaj fog állani a versenly céljai szolgálatára.

— **A soproni baromfikiállítás.** A Nyugatmagyarországi Földmívelők Gazdasági Egyesülete a Baromfitenyésztők Országos Egyesületével karöltve sopronban 1908. évi október hó 25, 26 és 27-én országos baromfikiállítást és tenyészbaromfi-vásárt rendez, mely kiállításra mint végső bejelentési határidő október hó 10-ike vot kitzve, de tekintettel az országos érdeklődésre, a bejelentési határidőt október hó 15-ig meghosszabbították.

— **Baromfi és tojaskivitel Belgiumban.** Belgiumban igen nagy mennyiségű baromfi és tojás helyezhető jelenleg el. Az érdeklődők e tárgyban forduljanak a m. kir. Kereskedelmi Muzem brüsszeli levelezőjéhez, Menkes Hugóhoz (Bruxelles, 125, Chaussée d'Anvers). A baromfi kikészítésére vonatkozó eljárás ismeretése beszerezhető a m. kir. Kereskedelmi Muzemban.

— A kisbéri m. kir. tejmunkásképző iskola az 1908. évi nov. hó 1-én kezdődő egy éves tanfolyamára 8 (nyolc) ösztöndíjas tanulót fog felvenni.

A felvételi feltételeket a m. kir. földmívelésügyi miniszter az 1903. évi 13.836. szám alatt kelt rendeletével kiadott szabályzat állapítja meg.

A felvételnél kiszolgált katonák, továbbá azok, kik tehenészetekben, esetleg tejgazdaságokban már alkalmazva voltak, előnyben részesülnek.

Akik magukat ezen tanfolyamra felvétetni kívánják, 1 koronás bélyeggel ellátott és a felvételi feltételekben említett bizonyítványokkal felszerelt, sajátkezüleg irt folyamódásukat legkésőbb 1908. évi október hó 1-ig a kisbéri m. kir. ménesbirtok igazgatóságához címezve nyújthatják be.

— A budapesti gyümölcsvásárra — mely a városligeti iparcarnokbau szeptember hó 27-én nyílik meg — ezideig 10,000 métermázsa eladásra kész gyümölcsöt jelentettek be. Különösen gazdagnak ígérkezik a vásár szőlő, aima és körtében.

— Országos tenyészbaromfivásár. Az Aradmegyei Gazdasági Egyesület november hónap 9-én és 10-én Aradon országos tenyészbaromfivásárt rendez. A vásár sikerét már előre biztosítja az, hogy a kincstári jószágigazgatóság a felügyelete alatt álló telepés községek részére szükséges mintegy 1200 darab nemes baromfit ezen a vásáron óhajtja beszerezni. Az aradmegyei községekben kiosztandó cserebaromfit szintén itt fogják bevásárolni a földmívelésügyi minisztérium kiküldött szakközegei. A vásár egyébként díjazással lesz egybekötve és pedig a kisczardák részére pénzdíjakat, a nagytenyésztők részére pedig egyesületi díszleveleket fognak kiosztani.

— A Magyar Jelzálog-Hitelbank közölni teszi, hogy 4 1/2%-os forint értékű zálog leveleinek folyó évi november hó 1-én esedékessé váló szelvényutalványai ellenében az új szelvények már folyó évi október hó 1-től kezdődőleg fognak a bank pénztáránál kiadni.

— Gabonakereskedelmi tanfolyam Nagybecskerekben. A közoktatásügyi minisztérium a nagybecskereki állami felső kereskedelmi iskolával kapcsolatos gabonakereskedelmi tanfolyam szervezését engedélyezte. A tanfolyam céljai hogy oly szakszerű, elméleti és gyakorlati ismereteket nyújtson a hallgatóknak, melyeket a gabonakereskedelem mai viszonyai megkövetelnek.

— Kolozsvár huszfogyasztása. 1908 augusztus havában a kolozsvári közvágóhidon 74 ökröt, 264 tehenet, 13 bivalyt, 510 I. oszt., 60 II. oszt., és 371 III. oszt. borjut 437 juhot, 3357 sertést, 10 süldőt, 12 malacot és 35 lovat, összesen 3143 állatot vágtak.

— A Pesti Hirlap, mint rendszeren minden év őszén, ezuttal is figyelmezteti a magyar olvasóközönséget, hogy immár 19-ik évfolyamába lépő nagy képes naptárát csak azok az előfizetők kapják meg karácsonyi ajándékkul, akik legalább három hónap óta járatták a la-

pot. A Pesti Hirlap minden előfizetője féláron rendelheti meg a Divat-Salon című, kitűnően szerkesztett, elsőrendű divat újságot, mely a hölgyek körében általános kedveltség örvend. A Pesti Hirlap ára egy hóra 2 kor. 40 fill., negyedévre pedig 7 korona s a Divat Salonnal együtt 9 korona. A Pesti Hirlap címe: Budapest, Váci-körút 78.

— Értesítés. A cs. és kir. 12. hadtest hadbiztosságánál Nagyszebenben, valamint a brassói, gyulafehérvári és kolozsvári katonai élelmező (fiók) raktáraknál 1908. október 13, 19. 20-án illetőleg 6. és 8-án megejtendő a kenyér és zab anyagok biztosítására vonatkozó tárgyalásokra a pályázók figyelme felhivatik.

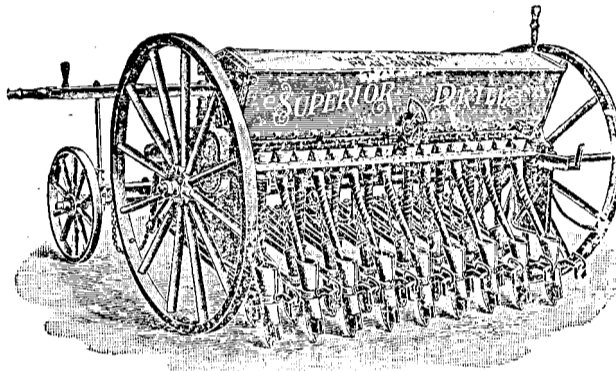
Az erre vonatkozó értesítés az Erdélyi Gazda mai számában tétetett közzé.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

Superior Sorvetőgépek

— !!! Legjobb tolókerékrendszer !!!
 — !!! Tessék közelebbi leírást kerni !!!
 Finom-, szántás-, csukló- és réthoronák.
 Egy- és többvasúké.
 Haromtagu és egytagu hengerek.
 Triőrök. Mütrágyaszórók.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcseplőkészletek 12 HP.-ig — Ipari mozgonyok 200 HP.-ig.

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)
 Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

záloglevélkölcsönöket

nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4 1/2%-os záloglevelekben.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet” bizalmi férhat adnak véleményét. 1001.

Mindennemű

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben **FISCHER-féle** és legjutányosabban a Fischer-féle szák és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31-33. sz. szerezhetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle szák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmának és viszonteladójának szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás. Ponyvakölcsönző intézet. 2072.

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

ELADÓ TÖLGYFA Felső-Zsukon:

Vastagsági osztály:	Drb.	Mű- és haszonfa m. ³	Tüzifa m. ³	Összesen m. ³
I.	14	18	42	60
II.	208	305	150	455
III.	3044	2064	1000	3064
IV.	775	251	100	351
V.	1100	—	250	250
Főösszeg:	5141	2635	1542	4180

Kötelenden:

Vastagsági osztály:	Drb.	Mű- és haszonfa m. ³	Tüzifa m. ³	Összesen m. ³
I.	50	67	40	107
II.	648	445	150	595
III.	4612	1144	285	1429
IV.	100	—	30	30
Főösszeg:	5410	1656	505	2161

Értekezhetni tulajdonos: **Báró Petrichevich Horváth Kálmánnal** Felső Zsukon, u. p. Alsó-Zsuk. 2201.

BENZINMOTOROK, GOZLOKOMOBILOK, UTIMOZDONYOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, ARATÓGÉPEK, LOSONCZI VETŐGÉPEK, RESICZAI ACÉLEKÉK, KALMÁR-FÉLE ROSTÁK, TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK

ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

Hirdetés.

Földmives iskolát végzett gazda; ki már nyolc év óta állandóan egy helyben mint tisztartó Erdélyben van. 3,550 holdas birtokon önállóan a mező-, erdő- és tejjgazdaságot, szőlő- és gyümölcsészetet, disz- és konyha kertészetet s majorság tenyésztését egyedül vezeti, megfelelő

állást keres.

Jelenlegi alkalmazását a birtokbérbe adása miatt hagyja el. Cim a kiadóban. 2199.

Okleveles gazd. intéző

hegyvidéken is több évekig gazdaskodott, birja a német és román nyelvet is

állást keres.

Czime a kiadóhivatalban. 2194

! Eredeti, Angliából importált kan és koczáktól származó, teljesen tisztavéri, prima minőségű !

Berkshirei kan és koca malacok

október hó közepén, nyolc hetős korukban, 2185 — darabonként 25 korona árban — eladóknak lesznek.

A malacok teljesen szakszerű tartásban részesülnek s új tenyészet, vagy vérfrissítés céljaira kiválóan alkalmasak lesznek. Bővebb felvilágosítás, megtekintés és előjegyzés nyerhető és eszközölhető a kiadóhivatal utján megtudható címen és helyen.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em. Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1,970.340.— K.
Tartalékok	764.760.16
Összesen:	2,735.104.16

1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. " "	59.782.26 "
1903. " "	109.331.73 "
1904. " "	72.438.73 "
1905. " "	61.730.60 "
1906. " "	39.243.65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványon és félvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1018

az igazgatóság.

Értesítés.

Az alábbi állomásokon a kenyér és zab bérletszerű átadása tárgyában:

Nagydisznód Fogarás Medgyes Székelyudvarhely	állomások katonaság részére az 1909 január 1-től 1909 december 31-ig tartó időre. Az ajánlati tárgyalások a	Nagy-szebeni	cs. és kir. 12. hadtest hadbiztoságánál	13.
Botfalva Szent-Péter Höltövény		Brassói	cs. és kir. élelmezési főkraktárnál	19.
Feketehalom Kereszténfalva Vidombák		Gyulafehérvári	cs. és kir. élelmezési raktárnál	6.
Rozsnyó Abrudbánya Szászváros		Kolozsvári	cs. és kir. élelmezési raktárnál	8.
Erzsébetváros Marosvásárhely Besztercze				

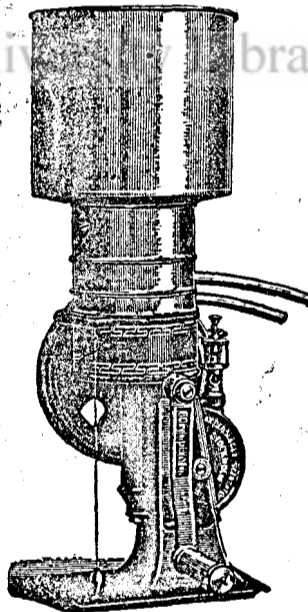
tartatik meg.

Az ezen tárgyalásokra érvényes feltételek a Nagyszebeni, Gyulafehérvári és Kolozsvári élelmező raktáraknál és a brassói fiók élelmező raktárnál levő hirdetményekben és feltételi füzetekben foglaltatnak, mely utóbbiak onnan díjmentesen beszerezhetők.

Nagyszeben, 1908. szeptember 10-én.

Cs. és kir. 12. hadtest hadbiztoságától.

Alfa Separator r. t., tejjgazdasági gépgyár
Budapesten, VI. Lomb-u. 11.

1908. évi mintájú Alfa Separator

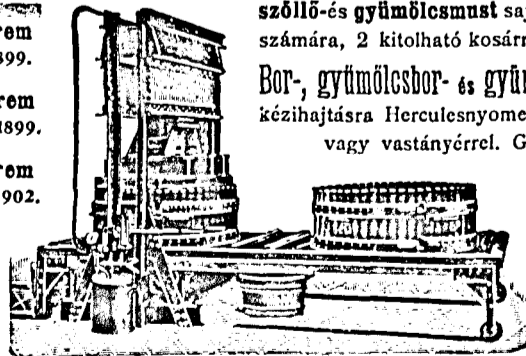
a legújabb és legtökéletesebb fölöző-gép. Kérjen prospektust. Gyárunk előállítja az összes tejjgazdasági gépeket és eszközöket, berendez teljes tejtelepeket. Mindig friss oltóanyag!

Több mint 700 első díj! Árjegyzék, költségvetés díjtalan.

Hydraulikus sajtók

- Arany érem Szeged 1899.
- Arany érem Budapest 1899.
- Arany érem Pozsony 1902.

és sok egyéb legmagasabb kitüntetésekkel

hydraulikus sajtóért.

szőlő-és gyümölcsmust sajtólásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral. Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat kézi hajtásra Herculesnyomórő-szerkezettel, fagyvastányérrel. Gyümölcs- és

szőlő-örpöket, bogozógépeket gyümölcsaszaló kőszűlőket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legújabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, II/1 különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

2175

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve Megrendelések idejekorán kéretnek,

HERDENTANÁNY.

A Kisküküllővármegyei Gazdasági Egylet a nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi miniszterium, valamint az Erdélyi Gazdasági Egylet támogatásával

Dicsőszenkéntmártonban, október 13., 14. és 15. napjain gyümölcs- és borvásárral egybekötött

állat-, termény-, szőlő-, gyümölcs-, bor-, háziipar- és gépkiallítást rendez.

Ezen kiállításon résztvehetnek a vármegye 50 holdon felüli birtokosai kizárólag saját tenyésztési állataikkal, valamint a vármegye 50 holdon alóli kisgazdái az egyévnél hosszabb idő óta tulajdonukban levő tenyészállataikkal. Továbbá a vármegyei kis-, közép- és nagybirtokosok, valamint szövetkezetek terményeikkel, baromfiakkal és háziipari készítményekkel. Végül az ország gépgyárai, iparosai és kereskedői, gazdasági- és házi felszerelési gépekkel és tárgyakkal.

Megjegyzés: A gazdasági egylet választmányának határozata értelmében a székelyföldi kirendeltség a gazdaköri tagok közötti kiosztandó vetőmagot csak a kiállításon résztvevő s pénzdíjjal vagy oklevéllel kitüntetésen részesített gazdától fogja beszerezni; szükséges tehát, hogy a gazdák már saját érdekükben is minél tömegesebben résztvegyenek a terménykiállításon, hogy így az egészséges verseny által, a kiválóan szép vetőmag kiterjesztésük a vármegyében. Hasonlóképpen a gazdaköri tagok között kiosztandó sertés anyag is a kiállításon résztvevő és díjazásban vagy kitüntetésben részesített sertés állományból fog beszerezhetni.

D I J A K:

50 holdon felüli birtokosok kizárólag saját tenyésztése.

I. csoport. Fehér erdélyi tenyész marhák:

a) **Bikák.**

- I. díj diszokl. és 100 K, és pedig 90 K aranyban, 10 K oltványban.
- II. díj diszokl. és 50 K, 45 K aranyban, 5 K oltványban.
- III. díj okl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.
- IV. díj oklevél.

b) **Borjas vagy borjazó tehének.**

- I. díj diszokl. és 100 K, 90 K aranyban, 10 K oltványban.
- II. díj diszokl. és 50 K, 45 K aranyban, 5 K oltványban.
- III. díj okl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.
- IV. díj oklevél.

c) **Üszök.**

- I. díj diszokl. és 60 K, 54 K aranyban, 6 K oltványban.
- II. díj diszokl. és 40 K, 36 K aranyban, 4 K oltványban.
- III. díj okl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.

Csoportos kiállítás, kizárólag saját tenyésztésért.

Egy drb 6 hónapon felüli bika, 2 tehén és 4 üsző.

A kisküküllőmegyei gazdasági egylet tiszt. díja:

- I. díj diszokl. és 200 K, 180 K aranyban, 20 K oltványban.
- II. díj diszokl. és 100 K, 90 K aranyban, 10 K oltványban.
- III. díj okl. és 50 K, 45 K aranyban, 5 K oltványban.

II. díj diszokl. és 20 K, 18 K aranyban, 2 K oltványban.

III. díj okl. és 10 K, 9 K aranyban, 1 K oltványban.

d) **Kocák.**

- I. díj diszokl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.
- II. díj diszokl. és 20 K, 18 K aranyban, 2 K oltványban.
- III. díj okl. és 10 K, 9 K aranyban, 1 K oltványban.

IV. csoport. 50 holdon alóli birtokosok kiállítása, egy évnél hosszabb idő óta tulajdonukban levő állatokért.

Erdélyi fehér marha. a) **Bikák.**

- I. díj diszokl. és 100 K, 90 K aranyban, 10 K oltványban.
- II. díj diszokl. és 50 K, 45 K aranyban, 5 K oltványban.
- III. díj okl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.
- IV. díj oklevél.

b) **Borjas vagy borjazó tehének.**

- Egy évnél hosszabb idő óta tulajdonukban levőként.
- I. díj diszokl. és 50 K, 45 K aranyban, 5 K oltványban.
- II. " " 40 " 36 " 4 " " "
- III. " " 30 " 27 " 3 " " "
- IV. " " 25 " 22 " 2 " " "
- V. " " 20 " 18 " 1 " " "
- VI. " " 10 " 9 " " " "

III. díj okl. és 27 K, 3 oltvány.

IV. díj okl. és 23 K, 2 oltvány.

V. díj okl. és 18 K, 2 oltvány.

VI. díj okl. és 13 K, 2 oltvány.

VII. díj okl. és 9 K, 1 oltvány.

VII. csoport. Sertések. Mongolica.

a) **Kanok.**

I. díj diszokl. és 20 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.

II. díj diszokl. és 13 K, 2 oltvány.

III. díj okl. és 9 K, 1 oltvány.

b) **Kocák.**

I. díj diszokl. és 27 K, 3 oltvány.

II. díj diszokl. és 18 K, 2 oltvány.

III. díj okl. és 9 K, 1 oltvány.

VIII. csoport Juhok. Tiszta fajú vagy keresztezett szép 4—6 drbból álló juhcsoportért.

I. 18 kor., 2 oltvány, II. 4 kor. 1 oltvány, III. 5 drb oltv.

IX. csoport. Házi ipar kiállítók részére bármilyen házi ipari készítményért. I. 27 kor. 3 oltvány. II. 18 kor. 2 oltvány. III. 9 kor. 1 oltvány.

X. csoport. Bikagondozók. I. díj 20 kor. II. 15 kor. III. 10 kor. IV. 10 kor. V. 10 kor. VI. 10 kor.

XI. csoport. Kis- és nagybirtokosok baromfi és termény kiállítására. I. Baromfi. a) **Tyukféle törzs.** I. 13 kor. 2 oltvány. II 9 kor. 1 oltvány. III. 4 kor. 1 oltvány.
 a) Ludak dettó 30 kor. b) Kacsák dettó 30 kor. c) Pulykák dettó 30 kor.

XII. csoport. Borok. A dicsőségmentaróni szőlő részv. társ. tiszteletdíja. I. díj I. o. 250 szőlőoltvány. II. 150 I. o. szőlőoltvány. III 100 I. o. szőlőoltvány.

XIII. csoport. Szőlő. I. díj 27 kor. 3 almaoltvány. II. 23 kor. 2 oltvány. III. 18 kor. 2 oltvány. IV. 9 kor. 1 oltvány. V. 4 kor. 1 oltvány.

XIV. csoport. Gyümölcs. a) Alma. I. díj 13 kor. 2 almaoltvány. II. díj 9 kor. 1 oltvány. III. díj 4 kor. 1 oltvány. b) Körtve. I. díj 13 kor. 2 oltvány. II. 9 kor. 1 oltvány. III. 4 kor. 1 oltvány. c) Barack (duranci) I. díj 13 kor. 2 oltvány. II. 9 kor. 1 oltvány. III. 4 kor. 1 oltvány.

XV. csoport. Öszibuza. I. díj 27 kor. 3 oltvány. II. okl. III. okl. IV. okl. b) Tengere. I. díj 27 kor. 3 oltvány. II. okl. III. okl. IV. okl. c) Lóhere. I. díj 27 kor. 3 oltvány. II. okl. III. okl. IV. okl. d) Arpa. I. díj 27 kor. 3 oltvány. II. okl. III. okl. IV. okl. e) Zab. I. díj 27 kor. 3 oltvány. II. okl. III. okl. IV. okl.

XVI. Díjazatnak továbbá: Vaj, méz és mindennemű gazdasági termények, valamint házi nyulak, méhek stb.

A kiállítás sorrendje.

Oktober 13. Reggel egykettő 8—10 óráig a bíráló bizottság működése, állatok, termények és gépek elbírálása. Délelőtt 10 órakor a kiállítás ünnepélyes megnyitása. 10 órától 12-ig zene. 1 órakor közebed; ebéd alatt a kiállítási borok előrverése. Délután 3—4 óráig az állatok jutalomdíjainak kiosztása, állatok kiállítás bezárása. 4—6 óráig az állami szőlőtelep megtekintése s ott Schöpner Sámuel nyugalmazott szőlészeti és borászati felügyelő közérdekű előadása a szőlőtelepítésről.

Kiállításon 4—6 óráig zene.

c) **Üszők.**
 I. díj diszokl. és 50 K, 45 K aranyban, 5 K oltványban.
 II. díj diszokl. és 40 K, 36 K aranyban, 4 K oltványban.
 III. díj okl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.
 IV. díj okl. és 20 K, 18 K aranyban, 2 K oltványban.
 V. díj okl. és 15 K, 13 K aranyban, 2 K oltványban.
 VI. díj okl. és 10 K, 9 K aranyban, 1 K oltványban.

V. csoport. 50 holdon alóli birtokosok csoportkiállítására, ki zárólag saját tiszta faju tenyésztésért erdélyi fehér vagy tarka fajban, 1 tehén, 2 üsző, esetleg 1 bika 6 hónapon felüli (előny, ha bika is van a csoportban).

A kiskülvármegyei gazdasági egyesület díja:
 I. díj diszokl. és 100 K, 90 K aranyban, 10 K oltványban.
 II. díj diszokl. és 50 K, 45 K aranyban, 5 K oltványban.
 III. díj okl. és 40 K, 36 K aranyban, 4 K oltványban.
 IV. díj okl. és 20 K, 18 K aranyban, 2 K oltványban.

VI. csoport Tiszta faju tarka marhák kiállítására. Egy évnél hosszabb idő óta a kiállítók tulajdonában.

a) **Bikák.** Csakis saját tenyésztésű állatokért.
 I. díj diszokl. és 50 K, 45 K aranyban, 5 K oltványban.
 II. díj diszokl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.
 III. díj okl. és 20 K, 18 K aranyban, 2 K oltványban.

b) **Tehenek borjas vagy borjazó.**

Egy évnél hosszabb idő óta tulajdonukban levő állatokért.
 I. díj diszokl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.
 II. díj diszokl. és 25 K, 23 K aranyban, 2 K oltványban.
 III. díj okl. és 20 K, 18 K aranyban, 2 K oltványban.
 IV. díj okl. és 15 K, 13 K aranyban, 2 K oltványban.
 V. díj okl. és 10 K, 9 K aranyban, 1 K oltványban.

c) **Üszők.**
 I. díj diszokl. és 50 K, 45 K és 5 drb oltvány.
 II. díj diszokl. és 40 K, 36 K és 4 drb oltvány.

II. csoport. Tarka marhák. Kizárólag saját tenyésztésű és tiszta fajban tenyésztett tarka marhákért.
 a) **Bikák.**
 I. díj diszokl. és 80 K, 72 K aranyban 8 K oltványban.
 II. díj diszokl. és 40 K, 36 K aranyban, 4 K oltványban.
 III. díj okl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.

b) **Borjas vagy borjazó tehének.**
 I. díj diszokl. és 80 K, 72 K aranyban, 8 K oltványban.
 II. díj diszokl. és 40 K, 36 K aranyban, 4 K oltványban.
 III. díj okl. és 20 K, 18 K aranyban, 2 K oltványban.

c) **Üszők.**
 I. díj diszokl. és 50 K, 45 K aranyban, 5 K oltványban.
 II. díj diszokl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.
 III. díj okl. és 20 K, 18 K aranyban, 2 K oltványban.

d) **Kizárólag saját tenyésztésű tiszta faju tarka marha csoport.**
 I drb bika, 2 drb tehén, 4 drb üsző.
 I. díj diszokl. és 100 K, 90 K aranyban, 10 K oltványban.
 II. díj diszokl. és 50 K, 45 K aranyban, 5 K oltványban.
 III. díj okl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.

III csoport. 50 h. felüli birtokosok tiszta faju sertés kiállítására.
Mongolica. a) **Kanok.**
 I. díj diszokl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.
 II. díj diszokl. és 20 K, 18 K aranyban, 2 K oltványban.
 III. díj okl. és 10 K, 9 K aranyban, 1 K oltványban.

b) **Kocák.**
 I. díj diszokl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.
 II. díj diszokl. és 20 K, 18 K aranyban, 2 K oltványban.
 III. díj okl. és 10 K, 9 K aranyban, 1 K oltványban.

c) **Másfaju sertések.**
 I. díj diszokl. és 30 K, 27 K aranyban, 3 K oltványban.

Oktober 14-én reggel 9 órakor: 1. Kukoricaszár tépő gép működés közben való bemutatása s közérdekű gazdasági előadás a kukoricaszár tépő gép használatáról, valamint a kukoricaszár hasznosításáról, eltevéséről. 2. Gazdasági előadás a gyümölcsöscsomagolásról. 3. Fűredi Lajos kendertermelési szaktanár előadása a kendertermeléséről. 4. A vármegyei gazdák értekezlete a kendertermelésről és kender feldolgozó gyár létesítéséről. A kiállításon 10—12 óráig zene. Délután 3 óráig gyümölcs- és borvásár. Kiállításon 3—6 óráig zene.

Oktober 15-én. Reggel 8—11 óráig gépek, valamint a helyi tüszöltő egyesület felszerelésének bemutatása, működésben is. 11 órakor. Termények jutalomdíjainak kiosztása. 11—12 óráig zene.

Délután 3 órakor a kiállítás bezárása. 4—5 óráig termények, gyümölcs stb. előrverése.
Térdíjak és beléptíjajk. Szarvasmarhák díjért birtokosoknak 2 kor., kiscsászák 1 kor., gazdaköri tagoknak 60 fill., szarvasmarhák csoportjért birtokosoknak 5 kor., kiscsászák 2 kor., gazdaköri tagoknak 1 kor. 50 fill., sertésekért birtokosoknak 1 kor., kiscsászák 50 fill., gazdaköri tagoknak 30 fill., juhcsoporthoz 50 fill., a gazdaköri tagoknak 30 fill., baromfiakért vagy háziulakért minden (a tulajdonos által hozandó) ölak után 50 fill., kisbirtokosnak 30 fill. Háziipari készítményért -méterenként 10 fill., gabona után dobozonként 30 fill., gyümölcs után tányéronként 30 fill., más terményekért dobozonként vagy csomónként 30 fill., borért palackonként 20 fill. — Gépekért: -méterig 20 kor., 50 -méterig 2 kor.

Belépő-díjak: 1. a kiállítás tartamára 2 kor., egyszeri belépésre 50 fill., gazdaköri tagoknak 30 fill., gyermekjegy 20 fill. Beléptíj-jegy váltására kiállításra kiállítók is kötelesek! A kiállításban való részvételre bejelentési határidő f. évi szept. hó 30-ának déli 12 órája.

TUDNIVALÓK: A bejelentések a gazd. egyesület titkári hivatalába címzendők, vagy ugyanitt szóval bejelentéshez csatolandó a közönségi előjáróság (vagy gazdaköri elnökség) igazolványa arról, hogy a kiállítandó állat saját tenyésztés, vagy egy évnél hosszabb idő óta a kiállító tulajdonosa. Termények kiállításának szükséges bejelenteni, hogy a kiállított terményből mennyi az eladó készlete és mi az ára? A bejelentéssel egyidejűleg a gazdasági egyesület kiállítás pénztárába befizetendő a fentebb megállapított térdíjak.

A díjazásra bejelentett állatok legkésőbb október 13-án reggel 6 óráig a kiállítás területén a megjelölendő helyen kiállítandók; a terményeket pedig legkésőbb október hó 12-én reggel 8 óráig a gazdasági egyesület főtitkári hivatalába be kell szállítani, hogy azok kellő időben elhelyezhetők legyenek.

Gabonából legalább 2—2 liternyi, gyümölcsből, szőlőből 2—2 tányérnyi, borból 2—2 (7 decis) üveg állítandó ki. A kiállítás belépő jegyek egyuttal a gazdasági előadások meghallgatására is jogosultságot nyújtanak! Termények, romlandó tárgyak és borok a gazd. egyesület pénztára javára el fognak adni. Egyéb részletekre a gazd. egyesület titkári hivatalában felvilágosítás szereshető.

A díjak csakis arra érdemes állatoknak fognak kiadni, az esetleg fennmaradó díjak pedig más csoportok díjazására fordíthatnak.

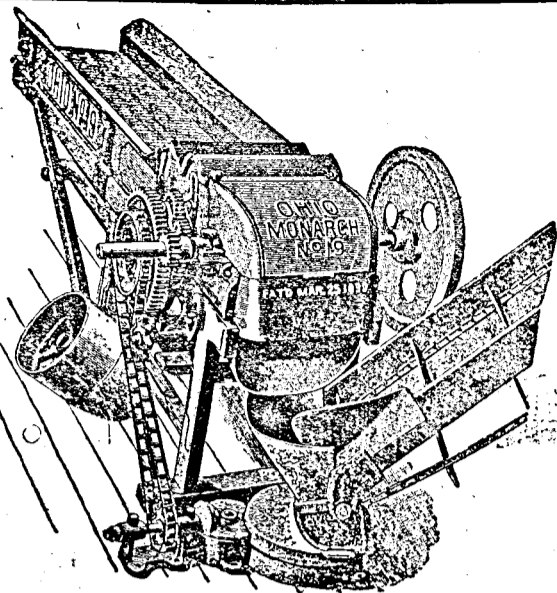
Kiskülvármegyei Gazdasági Egyesület. 1908. szeptember 5.

Sándor Pál

e. főtitkár.

Dr. Kemény Ákos

főispán, egyl. elnök.

„OHIO” EREDETI AMERIKAI

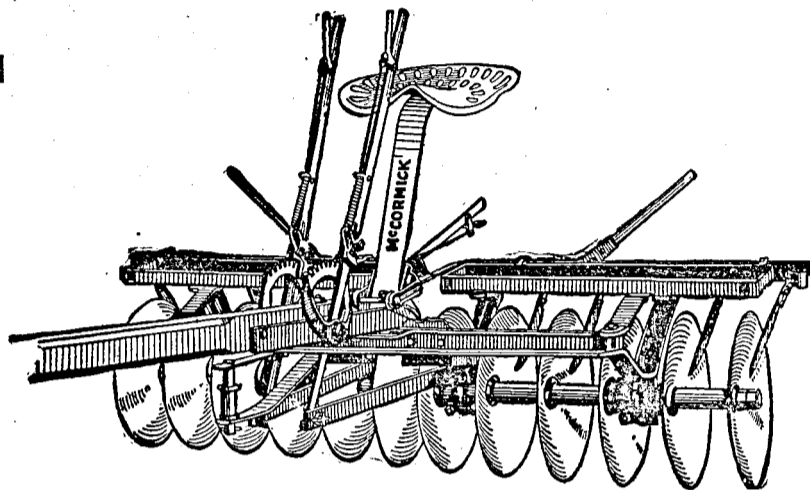
TENGERISZÁR-TÉPŐ,

zöldtakarmányapritó- és szalmaszeccskázógép a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

Mc CORMICK tárcsásborona
tarlóhántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.

a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

Mc CORMICK

Harvesting Machine Company, Chicago U. S. A.
Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utca 12.

J. E. KNECHT, igazgató.

2098

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,
által a legújabb és legkiválóbb gépek mellett ajánlatosak

Locomobil és gőzcsepplőgépek,
szalmakaszalók, járgány-csepplőgépek, lóhere-csepplők,
tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr.
kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-
morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyszemes
szecskék, 2- és 3-vasú skék és minden
egyéb gazdasági gépek.

TAKARMÁNY-

REPA

2191

körülbelül 2—3
ezer métermázsza
— szép nagy nö-
vésű — eladó
október köze-
pétől szállítva
Dés állomásról.
Bővebb felvilá-
gosítással szolgál

Isáky Gábor

birtokos

Dés, Szolnok-
Dobokamegye.

Fél áron ELADÓ

100 koronáért
egy teljesen használatlan

állapotban levő, első rangu gyárból való
uj, kerekes, kézi hajtásu

LÖNYIROGÉP

(más állatokra is alkalmas.)

Czim: a kiadóhivatalban.

2198

DECC Parisi világkiállítás Grand Prix.

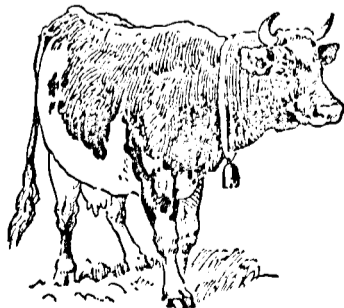

Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára. — Ára egy üvegnek 2 kor. 80 fill.

Több mint 40 éve használják az udvari és más nagyobb
istállóban, úgy a polgári mint katonai körökben, az izmok
erősítésére, nagy használat előtt és izomlénység ellen. A lovak
trainigiben igen nagy munkabírásra képesíti. — Kwizda-féle
Restitutionsfluid szövőlégy, czimke és gongyolós törv. védve.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza, Budapest, VI., Király-utca 12. és Andrassy-ut 26. sz.

Kwizda-féle

Korneuburgi marha-táppor.

Értendő szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. —
50 év óta a legújabb istállóban használatban étvágytalan-
ság, rossz emésztés, a tej javítására s a tejelés foko-
zására. — 1 doboz ára 1.40 K. 1/2 doboz 70 fillér.

Kwizda's

Blister
grauer, scharfe Einreibung,
1 Tiegel K 2.—

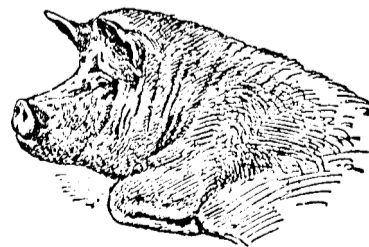
Hufkitt
künstliches Hufhorn, Stango
K 1.00.

Hufsalbe
zur Behütung vor spröden und
brüchigen Hufen, 1 Büchse à 400
Gramm K 2.50.

Abführpillen
für Pferde (Physik), 1 Blech-
dose K 4.—.

Kolikpillen
für Pferde u. Hornvieh, 1 Büchse
K 3.20, 1 Karton K 1.20.

Wurmpillen
für Pferde, 1 Blechdose K 3.20,
1 Karton K 1.20.

KWIZDA-féle sertés- és baromfi-por.

Egészségi por a hizlalás előmozdítására.
Kis doboz Kor. 1.20. Nagy doboz Kor. 2.40.

KWIZDA-féle baromfi-por

dietaetikus szer a tápszerhez való hozzáadásra ludak,
kacsák, tyukok, gyöngytyukok, pávák stb. részére.
2161 H. Egy doboz ára K. 1.

